24 АПР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 77 (20. 944) 1991 йил 20 апрель шанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

*

22 апрелда— Владимир Ильич Ленин туғилган кунга 121 йил тўлади

*

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН МОСКВАДАГИ ҚИЗИЛ МАЙДОНДА.

(1919 йил 1 Май).

(В. И. Ленин ҳақидаги фильмдан лавҳа).

ТАСС фотохроникаси.

ЛЕНИН БИЗ БИЛАН

ТОШКЕНТДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

ЛЕНИНИЗМ ғоялари бепоён мамлакатимизда яшаётган миллионлаб кишилар турмушини ўзгартириб юборди. Катта авлод вакиллари бунёдкорлик меҳнати қувончини ҳам, йўқотишлар аламини ҳам яхши эслашади... Совет социалистик давлати асосчисининг кўпгина ғоялари Владимир Ильич тасаввур қилганидек амалга оширилмади. Унинг янги ҳокимият моҳияти бюрократизм туфайли бузилиши эҳтимоли билан боғлиқ хавотирлари, афсуски, бир неча бор тасдиқланди. Лекин нима бўлганда ҳам Ильич номи миллионлаб совет кишилари хотирасида абадий сақланиб қолади.

19 апрель куни Тошкентда В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. А. Навоий номли театрга партия, уруш ва меҳнат фахрийлари, ишлаб чиқариш илғорлари, зиёлилар вакиллари, Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округининг жангчилари келдилар.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсупов маъруза қилди.

Йиғилишда ҳозир Ильич номига катта эътибор берилиши билан бир вақтда коммунизмга қарши умумий оқимдаги унга қарши шиддатли ҳуружлар ҳам бўлаётганлиги таъкидланди. Бу эса ташвиш уйғотмай қолмайди. Владимир Ильич тириклигида партияни ҳимоя қила олган эди, энди партияга инқилоб доҳийсини ҳимоя қилиш учун овозни баландлатиш навбати келди. Коммунистлар буни ўзларининг маънавий бурчлари деб билишмоқда. Қайта қуришнинг ҳозирги босқичида коммунизмга, Советларга қарши ва миллатчилик кайфиятларини авж олдиришга, барча бошқарув тузилмалари ҳамда умуман давлат негизларини бузиб ташлашга интилаётган бузғунчи кучларнинг ҳаракатлари мамлакатни фақат тартибсизлик ва бошбошдоқликка олиб келиши мумкин. Шундай мураккаб вазиятда В. И. Ленин ўргатганидек ҳаракатнинг умумий истиқболини аниқ тасаввур қилиш ҳамда ҳар бир ўтиш даврининг ўзига хослигини ҳисобга олиш муҳимдир.

Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида қабул қилинган ҳаракат дастурида иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва миллий муаммоларни ҳал этишга янгича ёндашилган. Ҳозирнинг ўзидаёқ Ўзбекистонда мулк, корхоналар, тадбиркорлик тўғрисидаги, банклар ва банк фаолияти, солиқ солиш ва солиқ инспекцияси ҳақидаги қонунлар амалда қўлланилмоқда. Олий ижроия ҳокимияти системаси тубдан ўзгартирилган.

Ўзбекистонда, бошқа кўпгина республикалардагидан фарқли ўлароқ, миллий даромаднинг ўсиши сақланиб қолмоқда, ёқилғи-энергетика, кимё-ўрмон, деҳқончилик-саноат комплексларида, машинасозликда катта ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди. Шу билан бирга кўпгина қийинчиликлар ҳам борки, улардан кўз юмиб бўлмайди. Чакана нархлар ислоҳ этилган ҳамда бозор муносабатларига ўтилаётган ҳозирги шароитда республика аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўпгина ишлар қилинмоқда. Шу мақсадлар учун миллиардлаб сўм пул ажратилган.

Республика коммунистлари асосий мақсадга эришиш — халқ турмушини яхшилаш учун барча жамоат бирлашмалари ва амалий кучлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрдирлар. Советларнинг ролини ошира бориб, социалистик қонунчиликни, интизомни ва тартибни ҳар томонлама мустаҳкамлаш зарур.

Социализмнинг ленинча концепцияси миллий масалани ҳал этиш ва ижтимоий тараққиётдан ажралмасдир, деб таъкидланди йиғилишда. Бу йўналишда республикада кейинги вақтда кўпгина ишлар қилинди. «Наврўз» миллионлаб ўзбекистонликлар учун байрам бўлди. Ўзбекистон ҳудудида яшаётган бошқа миллатлар вакилларининг маданиятлари ва анъаналари ривожланиши учун кенг имкониятлар очилмоқда.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари А. Абдувосиқов, А. И. Икромов, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раиси Ш. М. Йўлдошев, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Тошкент вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. М. Мамарасуловлар иштирок этдилар.

Ўзбекистон санъат усталарининг концерти бўлди.

(ЎзТАГ).

● ЎЗБЕКИСТОН ССР КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИЗИЛ ЯРИМ ОЙ ЖАМИЯТИ, ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ЛЕНИНЧИ ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, РЕСПУБЛИКА МЕҲР-МУРУВВАТ ЖАМҒАРМАСИНИНГ МУРОЖААТИ ЖУМҲУРИЯТДА УМУМХАЛҚ ҲАШАРИГА САФАРБАРЛИКНИ ОШИРИБ ЮБОРДИ.

● МАЪЛУМОТЛАРГА КЎРА ҲАШАРДА РЕСПУБЛИКАНИНГ БАРЧА МЕҲНАТГА ЛАЁҚАТЛИ АҲОЛИСИ ИШТИРОК ЭТАДИ.

ҲАММА—ХАЙРЛИ ИШГА!

КИШИ бирор ишга чин кўнгилдан киришса натижаси баракали, сифатли бўлади. Агар иш буйруқ билан бажарилса борми, бундай тақдирда одам «куним ўтса бас», деган кайфиятда ишлаб қимматли вақти зое ўтади, мўлжалдаги юмуш тўла бажарилмай қолади. Таассуфки, маъмурий-буйруқбозлик иш услуби ижтимоий-иқтисодий жабҳага беадад зиён етказди. Буни биз энди қоралаяпмиз, ихтиёрий ва манфаат келтирувчи меҳнатни рағбатлантириб тўғри қиляпмиз.

Чиндан ҳам қалб даъвати билан қилинган меҳнат мўъжизалар яратади. Бунга тарихдан ҳам, бугунги кунларимиздан ҳам кўп мисоллар кўрсатиш мумкин. Аёнки, Катта Фарғона канали ҳам умумхалқ хашари йўли билан 45 иш кунида қазиб бўлинган. Олтиариқ районининг Зирҳа қишлоғилик Фозилжон Шерматов халқ ҳашарида фаол қатнашиб, ҳар куни 4-5 норма иш бажарди. Қурилиш майдонида унинг довруғи достон бўлиб кетди. Меҳнатдаги шундай жасорати учун жумҳурият Меҳнат Қаҳрамони фахрий унвонига сазовор бўлган.

МАДАДКОРЛИК ТУЙҒУСИ

Бу мисолни келтиришдан мақсад нима? Биринчидан, ҳашар анъанаси қадимдан мавжудлигини таъкидлаш бўлса, иккинчидан, ихтиёрий меҳнат туйғуси нималарга қодирлигини кўз-кўз қилиш ва учинчиси — эл-юрт ишига сафарбарлик, кўпчилик манфаати йўлида фидокорлик, мададкорлик ҳеч қачон унутилмаслигини яна бир эслатиб қўйишдан иборат.

Айтмоқчи, ҳашар анъанаси қадимийлиги ҳақида. «Ўзбек Совет Энциклопедияси»да: «Ҳашар —ихтиёрий ёрдам тури. Ўтмишда кўпинча ариқ қазиш, йирикроқ бино, йўл ва кўприклар қуриш каби ишларда кенг қўлланилган». деган сатрларни ўқиймиз. Аёллар тўй-маърака каби тиғиз кунларда дугоналари, қўшнилар, қариндошларга сермашаққат ишларда—кийим тикиш, кўрпа-кўрпача қавиш, гилам тўқишда бир-бирларига сидқидилдан қарашган. Дарҳақиқат бу — кишиларнинг жамоа бўлиб бир-бирларини катта қийин, сермашаққат ишларида қўллаб юборишлари ифодаси эмасми?

Замонлар ўтиши билан ихтиёрий ёрдам тури —ҳашар такомиллашиб, кенг кўлам ва катта аҳамият касб эта бошлаганига гувоҳмиз. Агар яқин тарихимизга назар ташласак, бунинг яхлит мисолларини кўрамиз. Жанубий, Шимолий Фарғона, Жанубий Тошкент каналлари, қатор сув ҳавзалари ҳашар йўли билан ковланган. 25 йиллиги яқинлашаётган 1966 йилги Тошкент зилзиласи оқибатларини тугатиш Бутуниттифоқ халқ ҳашарига айланиб кетганини эслаш кифоя.

Тадқиқотларимизга қараганда, умумхалқ ҳашарлари одатда муборак саналар, долзарб мавсумий ишлар, бирор ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш кабиларга қаратилган. Бирор киши иморат тиклаётган бўлса, унга баҳоли-қудрат ёрдамлашиб юбориш (ғишт қуйиш, сувоқ, девор уришда кўмаклашиш каби), ҳосил терими палласидаги ёрдамлашиш, техникани мавсумга ҳозирлашда механизаторларнинг ўзаро бир-бирига ёрдам бериши бунга мисол бўла олади. Яқингинада Наврўзолди ҳашарлари ўтказилиб, анча чала ишлар битказиб олинди. Кейинги даврларда доҳиймиз В. И. Ленин таваллуд топган санани ҳар йили шаҳар билан нишонлаш одатга айланди.

Ҳашарларни аксар ҳолларда баҳор ё куз фаслларида ўтказиш урф бўлган. Бу йилги баҳор ҳашари икки жиҳати билан эътиборли. Биринчиси —В. И. Ленин туғилган кунга бағишланиши бўлса, иккинчидан, ҳашар куни ишлаб топилган маблағлардан меҳнат кишиларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашга сарфлаш мақсад қилиб қўйилгандир.

Шу маънода республика Касаба уюшмалари федерацияси, Комсомол Марказий Қўмитаси, Қизил ярим ой жамияти, жумҳурият Меҳр-шафқат жамғармасининг умумхалқ ҳашари олдидан Ўзбекистон халқига Мурожаатномасидаги қуйидаги даъват айни муддао:

— Умумхалқ ҳашарида сиз билан биз учун зарур бўлган кийим-кечаклар ва бошқа камёб molларни кўпроқ ишлаб чиқарсак, яхши ният билан —дастурхонимиз сероб бўлиши учун ерларга уруғ қадасак, топталган боғларни тартибга келтирсак, об-ҳаёт улашувчи булоқларни тозаласак, бир-биримизга меҳр-шафқат кўрсатсак, мурувватимизни намоён қилсак, ...неча-неча йиллардан буён битмай келаётган иморатлар тикланса, чакка ўтаётган томлар қайтадан таъмирланса, табиий талофатлардан зиён кўрганларга мададкор бўлсак».

Бу — дарҳақиқат халқпарварлик ғояси уфуриб турган ҳаётий даъват. Ушбу даъват жумҳурият аҳолисининг каттадан-кичигини ялпи сафарбарликка отлантирди. Ишчи-мутахассислар, деҳқонлар, зиёлилар умумхалқ ҳашарида бажариладиган ишларни олдиндан режалаштириб олдилар. Саноатчилар ўз дастгоҳларида моддий бойликларни кўпроқ ишлаб чиқариш, бинокорлар иморатлар тиклашдаги чала ишларни етказиб олиш, транспортчилар машиналарни созлаб аҳолига намунали хизмат кўрсатиш, зиёлилар, талабалар, маҳаллалар аҳолиси кўча-кўйни тартибга солиш, ободонлаштириш, кўчат ўтқазиб боғлар яратиш билан банд бўладилар.

НАВРЎЗИ олам табиатга ажиб чирой бахш этаётган шу паллада ўтказилаётган бугунги жумҳурият ҳашарида республика мустақиллиги сари яна бир қадам ташланади. Гап шундаки, аввалги ҳашарларда жумҳуриятда ишлаб топилган маблағ қўшқўллаб Бутуниттифоқ беш йиллик фондларига ўтказиб юбориларди. Бу йилгиси эса ўзимизда — жумҳуриятда, корхоналарда, жамоа ва давлат хўжаликларида, ташкилот-муассасаларда қолади. Меҳнат жамоаларининг умумхалқ ҳашаридан тушган маблағларнинг бир қисмини тирикчиликдан қийналган оилаларга — фахрийларга, кўп болали, кам таъминланган оилаларга, ногиронларга ёрдам учун тарқатилади, ишчи ошхоналарида овқатларни арзонлаштириш, ёш келин-куёвларга жамоа тўёнаси, уй қураётганларга ёрдам тариқасида беришга сарфланади. Ишлаб топилган маблағнинг қолган қисмини эса жамоаларда меҳнат шароитини яхшилаш, фуқароларнинг ижтимоий эҳтиёжларини қондиришга ишлатиш мўлжалланган.

Кўплаб меҳнат жамоалари ҳашар куни ишлаб топилган маблағларни корхоналар ва ташкилотлар касаба уюшмалари комитетларининг махсус ҳисобига ўтказиш ҳамда уларни меҳнат жамоалари кенгашлари қарор асосида кейинчалик хайрия мақсадларида, асосан аҳолининг кам таъминланган қисмини қўллаб-қувватлашга сарф этиш ҳақида истаклар билдирдилар. Бу тилак-истаклар, айниқса, шу кунларда — бозор иқтисодиёти қийинчилик туғдираётган паллада алоҳида инобатга олиниши керак. Корхона, хўжаликлар ва ташкилотларнинг маъмуриятлари, жамоат ташкилотлари ҳашарларнинг ҳамма ерда уюшқоқлик билан ўтиши, юксак самаралар келтириши учун зарур чоралар кўрадилар, деган умиддамиз.

Донолар айтмоқчи, катта-кичиклигидан қаътиназар, эл-юрт манфаати йўлида қилинган ҳар қандай меҳнат фойдалидир. Эзгу ниятли, мурувватли, халқ оғирчилигини озгина бўлса-да енгиллаштириш нияти бор ҳар бир кишининг ҳашарчилар сафида бўлиши айни муддаодир.

Жўра ХОЛҚОСИМОВ.

● 20 АПРЕЛЬ КУНИ ҲАММА ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА МАШҒУЛОТЛАР ЎТКАЗИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТАЛАБА ВА ЎҚУВЧИЛАР 21 АПРЕЛДА ҲАШАРГА ЧИҚИШГА АҲД ҚИЛИШДИ.

● РЕСПУБЛИКА ШАҲАРЛАРИДА ШУ КУНИ БУФЕТ ВА КЎЧМА ДЎКОНЛАР, ОШХОНАЛАР МУНТАЗАМ ИШЛАЙДИ. ҲАШАРЧИЛАРГА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТИ ВА ТИББИЙ ХИЗМАТ ҲАМ НАМУНАЛИ УЮШТИРИЛАДИ.

НИЯТ ҚИЛГАН ЕТАР МУРОДГА

● БУХОРО. Манзилга 7 минг тонна юк ташиб берилади. 19 минг сўм даромад қилинади. Хўжалик ҳисобидаги 11-автотранспорт корхонаси ҳайдовчиларининг бугунги режаси шундай.

● АНДИЖОН. Автомобиль комбинати жамоаси ҳашарда ишлаб топиладиган маблағнинг ярмига яқинини Меҳр-мурувват жамғармасига ўтказади.

● ЖИЗЗАХ. Сут заводи ишчи-хизматчилари 55 тонна маҳсулот тайёрлашади. Камида 3 тонна темир-терсак йиғиш режалаштирилган. Ишлаб топилган маблағнинг 600 сўми шаҳар марказидаги болалар боғчаси қурилишига ўтказилади.

● НАМАНГАН. Машинасозлик заводида бугун нуқул юқори сифатли маҳсулот тайёрланиб, уларнинг бир қисми халқаро бозордаги шерикларга жўнатилади.

● САМАРҚАНД. Локомотив депосида ишлаб топилган маблағнинг бир қисми фахрий темирйўлчиларга ёрдам учун берилади. Қолган қисми эса жамоа ижтимоий жамғармасига тушади.

● СУРХОНДАРЁ. Бойсун шойи тўқиш фабрикаси ишчилари ҳашар куни ишлаб топилган маблағни район марказидаги санаторий-профилакторийга ва кашшофлар оромгоҳи қурилишига ўтказишади.

● СИРДАРЁ. Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинати тайёрлайдиган материалларнинг асосий қисми уй-жой қурилиши объектларига етказиб берилади.

● ТОШКЕНТ. «Ўзбитхим» ишлаб чиқариш бирлашмасида 80 минг сўмлик 86 тонна кир ювиш воситаси ишлаб чиқариш мўлжалланган.

● ХОРАЗМ. Тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида 2 мингдан зиёд ишчи бепул меҳнат қилади.

Ўзбекистон—Туркманистон:

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ—ТИНЧЛИК ВА ФАРОВОНЛИК КАФОЛАТИ

АШХОБОД, 19 апрель. ЎзТАГ махсус мухбири Святослав ФЕНЮТИН:

«Дўстлик, ҳамжиҳатлик, миллий анъаналарни ҳурмат қилиш — тинчлик ва фаровонлик кафолатидир». Туркманистон жумҳурият рўзномалари бугунги сонларининг биринчи саҳифаси Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг ана шу сўзлари билан очилган. Рўзномалар ўзининг бугунги сонини Ўзбекистон давлат делегациясининг қардош республикага ташрифи бошланишига бағишлаган.

Ашхобод аэропортида самолёт пиллапоялари олдида И. А. Каримовни Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов кутиб олди.

Ашхободга Ўзбекистон Президенти билан бирга Қорақалпоғистон Жумҳурияти Олий Кенгашининг Раиси, Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон жумҳурият комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов, Президент Кенгашининг аъзоси, В. И. Ленин номли Тошкент давлат дорилфунунининг ректори Э. Юсупов, Президент маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, Ўзбекистон ССР халқ депутати Ш. Жўраев, Шовот район партия комитетининг биринчи котиби А. Қаландаров, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қўлёзмалар илмгоҳининг директори А. П. Қаюмов, Навоий кон металлургия комбинатининг директори Н. И. Кучерский, жумҳурият давлат телекўрсатуви ва радиоэшиттириш комитетининг раиси Г. Ёқубов, Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби, СССР халқ депутати О. Ёқубов бирга келдилар.

Туркманистон давлат делегацияси таркибида жумҳурият Бош вазири, Президент Кенгашининг аъзоси Х. А. Аҳмедов, Олий Кенгаш Раиси С. Н. Муродов, Президент Кенгашининг аъзолари Д. Бобоқулиев, С. Мўтаев, Н. Нурқличев, М. Б. Оразов, М. Ражапов, А. Ч. Чориев, Президент маслаҳатчиси М. Ойдоғдиев, Туркманистон ССР Фанлар академиясининг президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. Г. Бобоев, халқ депутатлари Мари вилоят Кенгашининг раиси, вилоят партия комитетининг биринчи котиби К. М. Оразов, халқ депутатлари Чоржўй вилоят Кенгашининг раиси, вилоят партия комитетининг биринчи котиби Б. Тагандурдиев, жумҳурият давлат назорати комитетининг раиси Н. Аширов, давлат телекўрсатув ва радиоэшиттириш комитетининг раиси К. Аннамуҳамедов, жумҳурият Фанлар академиясининг вице-президенти М. Аннанепесов, кинорежиссёр, жумҳуриятда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ҳ. Какабоев, Туркманистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси Б. Худойназаров бор.

Ташриф дастурига Ўзбекистон ва Туркманистон давлат делегацияларининг музокаралари, расмий ҳужжатларни имзолаш, қардош жумҳурият ҳаёти билан танишиш каби тадбирлар киритилган.

Ташриф доирасида И. А. Каримов ва С. А. Ниёзовнинг СССРда жойлашган дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари билан учрашуви режалаштирилган. Ваколатхоналарнинг бошлиқлари ҳозир Туркманистон бўйлаб сафар қилишмоқда. Улар орасида Бирлашган Араб Амирликлари, Хитой, Аргентина, Канада, Австрия ва бошқа мамлакатларнинг фавқулодда ва мухтор элчилари, муваққат ишлар вакиллари бор.

Ўзбекистон делегацияси таниқли туркман бахшиси Ораз Салир таваллудининг 115 йиллигига ва Туркманистонда Алишер Навоий кунларининг очилишига бағишланган тантаналарда қатнашади.

Шаҳар ям-яшил либосга бурканган. Икки кундирки, ҳаво ҳам жўнашиб кетди. Ёғиб турган ёмғир тўхтади. Ҳаво мусаффолашди.—Қардошларнинг қадам ранжида қилишларига ҳатто табиат ҳам тайёргарлик кўраётгандай, — деб айтди Туркманистон Президенти ҳузуридаги матбуот хизмати котиби Аннагелди Ўраздурдиев, — Бутун республика дўстлар билан юз кўришмоққа ҳозирлик кўрди. Шу йил 15 мартда Ўзбекистон билан Туркманистон ҳукумат делегацияларининг Тошкентда иттифоқдош жумҳуриятлар иқтисодий алоқалари ҳақидаги шартноманинг имзоланганини ҳам туркманистонликларда зўр қониқиш ҳосил қилганди. Бу ердаги учрашувлар ҳам ана шу дўстлик тадбирларининг давоми бўлади. Ўзбекистонликлар қардошлар юртида жуда қисқа вақт бўладилар. Шунга қарамай, мезбонлар уларга иложи борича кўпроқ халқ орасида бўлишлари, уларнинг турмуши билан танишишлари, ўз тажрибаларини ўргатишлари ва ўз навбатида улардан ҳам ўрганишлари учун барча имкониятларни яратиб беришмоқчи.

Ашхобод шаҳри, бутун Туркманистон қардош ўзбек халқи вакилларини интизорлик билан кутиб олишди.

Р. ТУРСУНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

АНЪАНАЛАРИМИЗНИ ЭЪЗОЗЛАЙЛИК

● **ФАРҒОНА**

Ҳашар шаҳримиз ҳудудида муносиб из қолдирган. Шаҳарни ободонлаштиришда 12 микрорайон, 12 маҳалла комитетлари фаоллик кўрсатишмоқда. Кейинги вақтда ҳашар йўли билан учта чойхона, маҳалла комитетлари учун тўрт бино, нонвойхоналар барпо этилди.

Наврўз арафаси кунлари кўчалар, маданият ва истироҳат боғи тозаланиб, тартибга келтирилди. Жами 5 минг сўмлик иш бажарилди. Ҳайрия фондлари ташкил этилиб, шу ҳисобдан 1-мактабни таъмирлашга 2,5 минг сўм ажратилди.

Умумхалқ ҳашарининг нафи ҳақида яна бир-икки мисолни таъкидлаб ўтиш ниятим бор. Кейинги вақтда аҳоли хонадонларини табиий газ ва тоза ичимлик сув билан таъминлаш тадбирлари кўрилди. Шаҳар ижроия комитети зарур материалларни топиб берди, маҳаллаларнинг аҳолиси эса 4,5 километр узунликда газ тармоқлари, 2,5 километр масофада сув қувурлари ўрнатиш ишларини ҳашар усулида олиб бордилар. Ўндан ортиқ кўчага асфальт ётқизилди.

Маҳаллалар аҳолиси эса кўчат ўтқазиш, боғларни тартибга солиш, кўчаларни ободонлаштириш ишларини олиб борадилар. Қадимий удумга кўра, яхши ният билан 40 минг туп терак экилади. Бу — улғаяётган авлод учун келажакда уй қуришга ярайдиган бинокорлик материаллари демак.

Марат ЁҚУБОВ,
Фарғона вилояти Бешариқ шаҳар ижроия комитети раиси.

● **ҚАШҚАДАРЁ**

Ҳашарни далада ўтказамиз. Чигит экишни тугаллаш билан бирга, бошқа зарур юмушларни бажарамиз.

Айни пайтда қишлоғимизни ободонлаштиришга, дов-дарахт экиб, кўкаламзорлаштиришга ҳам эътибор кучайтирилади. Шу куни бригадамизнинг ҳар бир аъзоси икки тупдан мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазади. Хўжалик ривожига меҳнати сингган пенсионер ва меҳнат фахрийлари хонадонларида бўлиб, уларнинг уй юмушларига ҳам ёрдам берамиз.

Ғани ЭШПУЛАТОВ,
Косон районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи.

● **ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН**

Бугунги шанбаликда 24 минг киши қатнашади. Шундан 19 мингдан кўпроқ қурувчилар, инженер-техниклар бевосита ишлаб чиқаришда иштирок этишади. Бирлашмамизга қарашли иккита ғишт заводи, керамзит, темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариш, учта ремонт-механика заводлари ҳамда уйсозлик комбинати жамоалари меҳнат вахтасида туриб, ҳар кунгидан ҳам сифатлироқ маҳсулот тайёрлашга, унумлироқ ишлашга ҳаракат қилишади. Бир гуруҳ ишчи-хизматчиларимиз эса корхоналар атрофларини, майдончаларни тозалаш, 200 минг тупдан кўпроқ мевали ва манзарали дарахтлар кўчатлари ўтқазиш билан машғул бўлишади.

Ишлаб топилган маблағнинг 80 минг сўми бирлашма аҳли ижтимоий шароитини яхшилашга сарфланади.

Т. ШАРАФИТДИНОВ,
«Аралводстрой» ихтисослашган қурилиш бирлашмаси ижтимоий ривожланиш бўлимининг етакчи муҳандиси.

22 апрель — Владимир Ильич Ленин туғилган кунга 121 йил тўлади

Халқимиз қадимдан яхшиликни улуғлайдиган ва унутмайдиган, камсуқум ва андишали, бағри кенг, марду-майдон халқ. Шунинг учун ҳам у пролетариат доҳийси В. И. Лениннинг Туркистон халқларига кўрсатган ғамхўрлиги, эътиборини ҳамиша қалб тўрида эъзозлаб келади. Пойтахтимиз марказидаги муҳташам бино — В. И. Ленин музейининг Тошкентдаги бўлими (ҳозирда эса В. И. Ленин номли Ўзбекистон халқлари тарихи ва дўстлиги музейи) ана шу эъзоз-эҳтиром, ҳурмат нишонаси тарзида бунёдга келган. Музейимизнинг мазкур музей ходимаси Гулпошша ЭРГАШХЎЖАЕВА билан суҳбатда музейнинг бундан кейинги тақдири ҳақида гап боради.

БУЮКЛАР ҲИМОЯГА МУҲТОЖМИ?

— Гулпошша Эргашхўжаева, кечагина биз В. И. Ленин ва унинг назарий мероси ҳимояга муҳтож эмас, деб билардик. Афсуски, бугун уни турли хуружлардан ҳимоя қилишга зарурат туғилмоқда. Сиз бу ҳақда нималар дея оласиз?

— Менга бу кўҳна тарих қайсидир бир жиҳати билан такрорланаётгандек туюлади. 1905—1907 йиллардаги биринчи рус инқилобидан, 1910 йиллардаги шафқатсиз Столипин реакциясидан кейин инсониятнинг буюк мутафаккири К. Маркснинг, унинг таълимотига нисбатан ҳам қаттиқ хуружлар, асоссиз айбловлар, қоралашлар бўлган эди. Аммо унинг юксак таълимотини энг теран тушуна оладиган В. И. Лениндек даҳогина уни ҳимоя қила олади ва шундай бўлди ҳам.

Мантиқан олиб қараганда бугун В. И. Ленин, унинг назарий меросини ҳимоя қилишга ҳам уни энг теран тушуна оладиган бир даҳо керак. Бироқ ҳали замонамизда Ленин билан беллаша оладиган мухолиф пайдо бўлгани йўқ. Чунки Лениндан сўнг ҳали ҳеч ким унинг таълимотидек таълимот ярата олган эмас. Биз В. И. Ленинни фақат уни тушунмаганлардан, уни чуқур ўқиб, ўрганмаганлардан, уқмаганлардан, тушунишни истамаганлардан — шу каби майда-чуйда хуружлар, «хуружчи»лардан ҳимоя қилишимиз керак, холос. Зотан, бугун В. И. Ленин шахсига, унинг назарий меросига ана шундай тажовузлар, социализмга қарши кучлар сиёсий ва мафкуравий ташвиқотининг кучайиши ҳам шуни тақозо этади. Утмишда йўл қўйилган хатолар учун, бугунги танг аҳволимиз учун танҳо Ленин, у яшаб чиққан тузум айбдор қилиб кўрсатилмоқда. Ленинни англашда ҳалол, пок виждон соҳибларининг унутиб қўйган иш йўриғи қуруқ ваъзхонликни ўзларига касб қилиб олган баъзи бир кишиларнинг фақат дилидагина эмас, балки хаёлига келган-келмаган гаплари ҳам тилига чиқмоқда. Улар В. И. Ленин асарларидан жумлаларни, рақамларни исботсиз юлиб олиб, халқ орасида, айниқса, эҳтиросга бой, қизиққон, аммо доҳий меросини ҳали ўрганиб улгурмаган ёшларимиз орасида кенг ташвиқот қилмоқдаларки, Ильич ҳақидаги бундай ёлғон-яшиқ, исботсиз фактлар бусиз ҳам асаблари таранг тортилган одамлар онгига руҳий зарба бермоқда. Уларда саросималик, Ленинга, партияга ишончсизлик туғдирмоқда. Улар ҳақиқат қаерда, ёлғон қаерда, ким ҳақу, ким ноҳақ, кимга ишонмоқ керак, ким яна қандай «каромат»лар кўрсатар экан, деб англай олмай ҳайронлар. Бундай ҳол, таассуфки, оз бўлсада, бизнинг жумҳуриятимизда ҳам кўзга ташланмоқда. Хўш, буни қандай изоҳлаш мумкин? Одамларни бундай саросимага солиш, уларни асоратда қолдириш, айниқса, ёшларни партия, Ленин ғояларига қарши тарбиялашга уринишлар замирида нималар ётибди? Аслида бундай ҳаракатлардан кўзланган мақсад тушунган, оқ-қорани танийдиган, онгли одамларга ойдек равшан. Мана шундай дамларда одамлар бизнинг музейимизга келадилар. Кимдир бу ерга ҳақиқат излаб, кимдир ўз «ҳақиқати»ни олиб келади.

— Музейга ана шундай ўз «ҳақиқати» билан келаётган кишиларнинг фикрларидан бир-иккита мисоллар келтира олмайсизми? Ахир ҳозир ошкоралик замони, аччиқ бўлсада, бор ҳақиқатни халққа айтишимиз керак...

— Ўзим ҳам оз бўлсада, аммо барибир айтилаётган айнан ана шундай фикрлар ҳақида мулоҳаза юритмоқчи эдим. Мана эшитинг:

— Қачонгача пойтахт марказида полиз қўриқчисидек туради бу ҳайкал?!. Ё сизлар ҳам портлатишларини, тошбўрон қилишларини кутиб турибсизларми?

— Ильичга қаҳру-ғазабингиз бунчалар кучли бўлмаса. Унинг айби нимада экан? — осойишта сўрайман суҳбатдошимдан.

— Мамлакатимизнинг бугунги инқирози, ўзбек халқининг ярми камбағалликда яшаши, қадриятларимизнинг йўқолиши, урф-одатларимиз, анъаналаримизнинг унутилиши, жумҳуриятни бошқариш учун марказдан махсус «кадрлар»нинг юборилиб турилиши, она тарихимиз ва жаҳон тан олган кўҳна маданиятимизни билмаслигимиз учун атайлаб алифбомизнинг ўзгартирилиши... ҳамма ҳаммасининг илдизи Ленинга, у яшаган даврга бориб тақалади. Ҳаммаси учун асосий айбдор Ленин!..

Во ажабо!? Бу сўзлар олий маълумотли тарих муаллимининг сўзлари эканлигига ҳеч ҳам ишонгинг келмайди. Иккинчи тарафдан олганда, бунга кўп ҳам ажабланавермайсиз. Зеро, бугунги муваффақиятсизликларнинг илдизини тарихдан қидириш одат тусини олмоқда. Аммо шуни ҳам унутмаслик керакки, фақат инкор қилиш, ҳеч ким ва ҳеч нарсани тан олмаслик, барча масалаларга бир ёқлама қараш тамойиллари ҳеч качон яхшиликка олиб келмаган. Аксинча, олға силжишимизга доимо катта ғов бўлиб келган. Бизга яхши аёнки, Ленин назария ва амалиёт бирлигига доимо амал қилган. У ҳаётдан, одамлардан ўрганган. Ўз ғояларини қотиб қолган догма деб билмаган, балки айнан халқнинг куч-қудратига, ижодкорлигига, жумладан чор Россиясининг чекка ва мустамлака ўлкаси бўлган Ўрта Осиё халқининг ҳам яратувчилик меҳнатига жуда ишонган ва уларга таянган. Аммо Ленин вафотидан кейин ҳокимият тепасига келган «даҳолар», айниқса, «халқлар отаси», унинг социалистик ғояларини бутунлай бузиб талқин этганлар ва бузиб амалга оширганлар. Бугунги кунда бу ҳақдаги ёлғон ташвиқот, сафсата, гапдонлик ва эҳтирослар кучайган сари тафаккурнинг шунчалар соддалашиб бормоқдаки, бу ёлғон-яшиқ, шов-шувларга ўчан кишилар салла деса каллани олиб келишга ҳам тайёрдирлар.

Бунинг ўрнига биз эс борида этакни ёпиб, халқимизнинг «Етти ўлчаб бир кес» деган доно мақолига амал қилиб, қанчалар аччиқ ва оғир бўлмасин, тарих ҳақиқатини тикласак, В. И. Лениннинг 1920—1923 йиллардаги ҳаёти ва фаолиятини, умуман, ўша даврни чуқурроқ ўргансак, унинг асарларининг илмий ва назарий моҳиятини тушуниб етсак, Ленинга нисбатан бундай адолатсиз, нохолис, шошма-шошарлик нуқтаи назаримизни ўзгартган бўлардик.

Унутилган урф-одатларимизга келсак, шуни алоҳида таъкидлаш керакки, В. И. Ленин Октябрь инқилоби ғалабасидан кейиноқ бутун Шарқ мусулмонларига мурожаат қилиб: «Сизнинг дин ва урф-одатларингиз, сизнинг миллий ва маданий муассасаларингиз бундан буён эркин ва дахлсиз, деб эълон қилинади. Ўз миллий турмушингизни эркинлик билан ва бахузур тузаверингиз. Билингки, сизнинг ҳуқуқингиз ҳам революция ва унинг органлари бўлмиш ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советларининг бутун куч-қудрати билан ҳимоя қилинади», — деган. Демак, ўз миллий турмушингизни эркинлик билан тузаверинг, деб аниқ-равшан кўрсатма берган Ленинга туҳмат тошларини отиш тўғри бўлармикан?

Владимир Ильич 1920 йилда ўз ташаббуси билан ташкил этилган Тошкент давлат дорилфунуни ўз фаолиятини бошлаши учун бир гуруҳ муаллимларни Тошкентга ўзи танлаб, ўзи йўллаганлигини, бу ишни ўзи назорат қилганлигини ҳеч ким инкор этолмайди. Зеро, ўша вақтда бизда олий маълумотли миллий кадрлар кам эди. В. И. Ленин асосан меҳнаткаш омма орасидаги саводсизлик тугатилиб, билимдон миллий кадрлар етишиб чиқмас экан, ўлкада фитна-иғволар, хурофотлар бўлиши мумкин-у, аммо сиёсатда олға силжиш бўлиши мумкин эмас, деб биларди. Бу башорат эмасми! Ильичнинг бу фикрлари бугунги кунда ҳам нақадар тўғрилигига ўзимиз гувоҳмиз. Шунинг учун ҳам жумҳуриятимиз Президентининг миллий кадрлар тайёрлаш борасида бошлаган хайрли ишлари эътиборга лойиқдир.

— Шундай дейсиз-у, аммо Лениннинг Ўрта Осиё ҳақида: «Ўрта Осиё Россиянинг мустамлака ўлкаси бўлган ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Ўрта Осиё Россия учун доимий хом ашё базасидир», деган сўзларига нима дейсиз?! — Қизиққонлик билан суҳбатга аралашишади ўзларини бўлажак тарихчи ва журналистлар деб таништирган ёш йигитлар.

— Қаердан олдингиз бундай ёлғон фактларни?!

— Ёлғон фактлар эмас, бор ҳақиқат. Буни таниқли шоиримиз айтган. У ҳеч қачон ёлғон гапирмайди...

Ҳа, таниқли шоир ёлғон айтмаслиги керак эди. Аммо халқи учун жон куйдирадиган шоирга кўпчилик ҳурматини баланд бўлсада, бу сафар у (агар чиндан ҳам айтган бўлса) ёлғон гапирган дейишга тўла асосим бор.

Маълумингиз бўлсинким, В. И. Ленин Туркистон халқларига фақат эзгулик тилаган. У ўсмирлик пайтларидаёқ Ўлка меҳнаткашларининг тарихий тақдирига кўп аҳамият бера бошлаган эди. Ёш Ульяновнинг диққатини Ўрта Осиёнинг кўп асрлик тарихий ўтмиши, ўзига хос хусусиятлари ва урф-одатлари, ғоят катта табиий бойликлари ва биринчи навбатда меҳнатсевар, эркесевар халқлари ўзига жалб этган эди.

У чор империализми ирқчиларининг Туркистон халқлари номусисиб ва мустақил давлат сифатида яшашга қобилиятсиз халқлардир, деган назариясининг бемаъни сафсата эканлигини айёниса фош қилган, чор Россиясини «халқлар турмаси» деб атаганди. Доҳий асарларини чуқур ўрганар эканмиз, унинг: «Дунёда ҳеч қандай кучлар Осиёда эски крепостнойликни тиклай олмайди», «Биз Хива деҳқонларининг Хива хони қўл остида яшашини асло истамаймиз», деган сўзларида ҳам чуқур маъно ётганини кўрамиз. В. И. Ленин Осиёнинг уйғонишига, Шарқ халқларининг келажаги, кучратига, уларнинг инсоният тарихида янги, ёрқин саҳифалар очиб олиш қобилиятига қаттиқ ишонганди...

Шунингдек, ўша таниқли шоиримиз фикрига қарама-қарши ўлароқ В. И. Ленин ташқарига хом ашё эмас, балки тайёр маҳсулот чиқарган мамлакат бой мамлакат бўлади, одамлари эса тўқ яшайдилар, деб биларди. Шунинг учун 1920 йилда Халқ Комиссарлари Совети «Туркистоннинг ўз тўқимачилик-механик ишлаб чиқаришини ташкил этиш тўғрисида»ги қарорни қабул қилгани бежиз эмас. 1920—1922 йилларда Фарғона ва Марғилонга пиллакашлик, ипак йигириш ва тўқиш фабрикаларининг асбоб-ускуналари, Бухорога эса қоғоз фабрикаси асбоб-ускуналари ҳам Лениннинг ташаббуси билан юборилган эди. Шу тариқа ўлкамизда «Қизил Шарқ» («Красний Восток») ва «Шарқ юлдузи» («Заря Востока») фабрикалари қад кўтарган эди. Мана шу тарих ҳақиқатини билмай туриб кимдандир, қаердандир эшитган гапларигагина асосланиб, билиб-билмай айбни Ленинга ағдариш инсофдан эмас.

Суҳбатдошларим ҳали фикрларини жамлаб ололмаган, тафаккури, дунёқараши шаклланмаган ўқувчилар, ўспиринларгина эмас, балки олий маълумотли кишилар, ишчилар, депутатлар ва айниқса эҳтиросли, қизиққон талабалар ҳам эканлиги ташвишлидир. Баъзан улар бизга ўзгача, янглиш фикрда келадилар. Аммо биз уларга мулоҳазалари хатолигини айтиб, буни аниқ-равшан далиллар билан исботлагач ҳайрон бўлишади: «Ие, бундай эмас экан-ку, бизга домлаларимиз шундай тушунтира олишмаган эди-ку?» деб, ҳатто кейин кечирим ҳам сўрашади. Ўша «домла»лар билан баҳслашишга чоғланиб кетишади.

Бир қишлоқ кенгаши депутати эса қуйидагича мулоҳазани билдирди:

— В. И. Ленин айбдорми, йўқми, бундан қатъи назар, мавжуд системани ўзгартмай туриб ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Чунки у тўрачилик асосига қурилган, юқоридан берилган буйруқ, кўрсатма, фармойишлар асосида ривожланган, яккаҳокимликка ўрганган системадир. Масалан, жумҳуриятимиз Президенти пахтанинг харид нархини бироз бўлсада оширилишига эришди. Аммо Марказнинг тазйиқи, унинг сустлиги, Иттифоқ шартномаси имзоланишининг чўзилиб кетаётганлиги бизга мустақил саъйи ҳаракатлар қилиш, фаолият кўрсатишга халал беряпти-ку?..

Дарҳақиқат, ҳозир партия ҳам, социалистик тузумимиз ҳам мураккаб дамларни бошидан кечирмоқда. Мамлакатдаги сиёсий ва иқтисодий инқирозлар, ишончнинг йўқолиб бориши, эртанги кунга умидсизлик одамларни гангитиб қўймоқда.

Бироқ мана шу умумий вазиятни ҳақиқат тарозисига солиб холисанилло айтганда, бошқа жумҳуриятлардан, ҳатто Марказдан ҳам бизнинг жумҳуриятимиз тубдан фарқ қилади-ку? Очликни бир марта бошидан кечириб кўрган Ленинград аҳолиси шу кунларда эртанги «қора кун» учун нон қуритаётганида. Москва, Россиянинг бошқа айрим шаҳарлари хориждан ёрдам тариқасида юборилаётган вагонлаб озиқ-овқат маҳсулотларини қабул қилиб олаётган бир пайтда бизнинг жумҳуриятимизда нисбатан тўқчилик-ку. Бизда ҳеч ким оч қолмайди. Буни ҳамма билади. Нарх-наволарнинг ошиши, қимматчилик эса мамлакатдаги барча жумҳуриятлар, қолаверса, Иттифоқдан ажралиш хоҳиш-иродасини билдираётган Болтиқбўйига ҳам, хуллас, кўпга келган тўй-ку. Бу ҳам ҳаммага аён. Аммо кимлардир буларни тушунишни истамайдилар, холос. Тарих ҳақиқатини билмаслик, тарихимизга, Ленинга, ҳозир бизга миллий мустақиллик бераётган ошкоралик ва демократия ижодкорларига тажовузлар ҳамиша андишали бўлган халқимизни баъзан саросимага солиб қўймоқда.

— Хуллас, музей зиёратчиларининг айрим мана шундай фикр-мулоҳазаларидан жумҳуриятимизнинг томир уришини ҳам билиб олса бўлар экан. Айтингчи, музейнинг бундан буёнги тақдири нима бўлади?

— Ҳозир у Ўзбекистон халқлари тарихи ва халқлар дўстлиги музейлари билан қўшилиб, қайта ташкил этиляпти. «В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон халқлари тарихи ва дўстлиги жумҳурият музейи»га айлантирилди. Биз ўз фаолият доирамизни, мавзуларимизни янада кенгайтиришимиз, демакки, Ўзбекистон халқлари тарихини, уларнинг азалий байналмилал дўстлигини, Лениннинг Шарқ халқлари тақдиридаги ролини чуқурроқ акс эттириб беришимиз лозим. Экспонатларимиз эса янада кўпаяди, шу боис уларни асраб-авайлаб сақлаш муаммосини ҳам пухта ҳал қилишимиз керак бўлади.

Табиийки, бу режанинг амалга ошиши музей ёпилади, деган маънони англатмайди. Бу Ленин ғоялари, унинг назарий меросидан воз кечиляпти, деган бемаъни ва асоссиз миш-мишларга имкон бермаслиги керак. Бу даргоҳ ўзбек халқининг хоҳиш-иродаси, кучи билан қурилган муқаддас даргоҳ, халқнинг доҳийга ҳурмати ва эъзози рамзидир. Зеро, республикамиз халқининг ўтмиши, бугуни ва эртанги кунини В. И. Ленин таълимотисиз сира ҳам тасаввур қилиб бўлмайди. Тарихимиз, келажагимиз ана шу таълимот билан чамбарчас боғланиб кетган. Музей фаолияти янада кенгайтирилгани сабаби ҳам ана шунда. Яширишнинг кераги йўқ, кейинги пайтда музейга ташриф буюраётганлар сони сийраклашиб бормоқда. Мамлакатнинг инқирозий аҳволи, айрим раҳбарларга нисбатан ишончнинг йўқола бориши ҳам бунга сабаб бўлаётгани табиийдир. Шунинг учун ҳам биз бугун Ленин ғояларини халқ орасига бориб ташвиқот қилмасдан, юқоридан ниманидир кутиб ўтираверсак, музей экспозицияларини зиёратчиларнинг талаб ва истакларини ҳисобга олган ҳолда қайта кўриб чиқмасак, аҳволнинг ўзгариши даргумон.

Ўтган йили музей зиёратида бўлган бельгиялик сайёҳ-олим Рене Гордове (Бельгиянинг Эммануэль кўчаси, 69-уйда истиқомат қилади) шундай деган эди: «Жаҳон кезган сайёҳ-олимман, аммо ҳеч қаерда бундай чиройли ва миллий услубда қурилган кошонани кўрмадим. Аммо унинг экспозицияси нимагадир Москвадаги В. И. Ленин музейини эслатади. Бу ерда Туркистон воқеалари, миллийлик етишмаётганга ўхшайди...». Ҳа, кўп йиллар зиёратчилар билан ишлаш, уларнинг фикрларини ўрганиш шуни кўрсатадики, биз доҳийнинг тўла ва мукаммал таржимаи ҳолига зўр бермасдан бугунги кун талабларидан келиб чиқиб, Ленин ва Туркистон халқлари мавзусига кўпроқ эътибор берсак, она тарихимиз воқеаларини узиб-юлқимасдан бор ҳақиқатни — Лениннинг Туркистон халқларига нисбатан кўрсатган меҳр-оқибатини, ғамхўрлигини тўла ифодалаб бера олсак, мақбулроқ ва мақсадга мувофиқроқ бўларди...

«— Ўзбекистон бир қанча олимларининг В. И. Ленин Марказий музейи бўлимини Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўзбекистон халқлари тарихи музейи билан бирлаштириш, улар негизида Ўзбекистон ССР халқлари тарихи ва дўстлигининг принципиал янги музейини ташкил этиш тўғрисидаги таклифига эътибор бериш ва қўллаб-қувватлаш керак, — деб таъкидлади Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, жумҳурият Президенти И. А. Каримов Марказий Комитетнинг яқинда бўлиб ўтган IV пленумида. — Ўзбек халқининг партиямиз ва давлатимиз асосчисига бўлган ҳурматини бажо келтириб, ташкил этиладиган музейга Лениннинг номини бериш таклиф қилинади. Бу тадбир энг аввало музей экспозициясини кенгайтиришга, уни илмий жиҳатдан мустаҳкамлашга, ўсиб келаётган авлодни Ўзбекистон халқларининг энг яхши байналмилалчилик анъаналарида тарбиялаш марказига айлантиришга қаратилган». Пленум бу таклифни тўла қўллаб-қувватлади ва қабул қилган қарорида шуни алоҳида таъкидлаб кўрсатди.

Дарҳақиқат, Ленин ўз ғоялари, кўрсатмалари билан ҳозир ҳам бизни ҳимоя қилади, боши берк кўчадан равон йўлга чиқиб олишимизга ёрдам беради. Унинг кооперация, янги иқтисодий сиёсат, миллий масала, миллий иттифоқни тузиш тўғрисидаги асарлари бугунги инқирозий кунларимиз учун ҳам қўлланма-ку. Афсуски, биз уларни ҳамон юзаки ўрганмоқдамиз, талқин қилмоқдамиз. Н. К. Крупская айтганидек, биз Ленинга юзлаб ҳайкаллару музейлар қурмасдан унинг ғояларини, эзгу-орзуларини амалга оширсак, энг тўғри иш қилган, тўғри йўл тутган бўлардик. Унинг руҳи ҳам биздан шод бўларди.

Суҳбатдош «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири Олимжон НАЗАРОВ.

СССР Президентининг Японияга расмий ташрифи

ТОКИО, 18 апрель. **(ТАСС махсус мухбирлари).** СССР Президенти М. С. Горбачевнинг Япония Бош вазири Т. Кайфу билан бугунги музокаралари ярим кечагача давом этди. Музокаралар Совет—Япония қўшма Баёнотини қабул қилиш ва бир қанча битимларни имзолаш билан тугалланди.

ТОКИО, 19 апрель. **(ТАСС махсус мухбирлари).** Бугун Япония императори Акихито ва унинг рафиқаси Митико Акасака саройига — СССР Президенти М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачева ҳузурига хайрлашиш мақсадида ташриф буюрдилар. Акасака саройи Совет раҳбари Токиода бўлган вақтида унинг расмий қароргоҳига айланган эди.

Қисқа суҳбатдан сўнг М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачева вокзалга йўл олдилар, у ердан Япониянинг қадимий пойтахти Киото шаҳрига тезюрар поездда жўнаб кетдилар.

СССР Президенти бу шаҳар — музейнинг диққатга сазовор ерларини кўздан кечириши, шунингдек савдо-саноат доираларининг намояндалари билан учрашиши кутилмоқда. Шундан сўнг М. С. Горбачев Нагасакига йўл олади. Президент у ерда 1904—1905 йиллардаги урушда ҳалок бўлган рус денгизчилари дафн этилган қабристонга, шунингдек бу шаҳарнинг Америка атом бомбардимонң қурбонларига бағишланиб бунёд этилган Тинчлик боғига боради.

СССР Президенти М. С. Горбачев Японияга ташрифини тугатиб, бугун Жанубий Кореянинг Чежудо оролига учиб кетади, у ерда Корея Жумҳуриятининг Президенти Ро Дэ У билан учрашади.

● Долзарб мавзуда суҳбат

«КИМ НИМАНИ ДАЪВО ҚИЛМОҚДА?»

Ушбу сарлавҳа «Московское новости» ҳафтаномасининг 11-сонидан олинди. Унда Бутуниттифоқ референдуми арафасида СССРда рўй бериб турган ва тахмин қилинаётган миллатлараро можаролар харитаси босилган. Харитага қараб турсангиз, у мамлакатнинг фуқаролар уруши давридаги аҳволини эслатади. Ўрта Осиё минтақасига қаранг-а — у бутунлай, гўё, низолар зоналарида тасвирланган. Ҳақиқатан ҳам шундаймикан-а? Бу хусусда Ўзбекистон ССР халқ депутати, республика парламенти маданият, тил, миллатлараро муносабатлар Қўмитасининг аъзоси Шаҳобитдин ЗИЁМОВ фикрлари қуйидагича:

— «Московское новости» томонидан чизилган харитани орзу-хаёлни ҳақиқат қилиб кўрсатишга уринишдан бошқа нарса деб баҳолай олмайман. Баъзи хонаки «сиёсатшунослар» шу жумладан бизнинг минтақамиздагилари ҳам, Ўрта Осиё ва Қозоғистонда фожиали воқеаларнинг занжири албатта давом этишини жуда ҳам хоҳлайдилар. Улар минтақада юз бераётган рўй-рост жараёнларни кўришни хоҳламайдилар. Миллатлараро муносабатлар жабҳасидаги жараёнларни таҳлил этувчи олим сифатида ҳам, амалиётчи ходим сифатида ҳам бир нарсани айтишим мумкин, халқларимизнинг фикр-ўйлари, улар ҳукуматининг куч-ғайрати энг аввало ниҳоятда оғир ижтимоий-иқтисодий инқироздан чиқиш йўлларини ахтаришга, инсон учун муносиб бўлган турмуш шароитларини яратишга қаратилгандир. «Ким нимани даъво қилмоқда?» деган саволни, «СССР нинг энг сиёсий харитаси» ва «Ўрта Осиё — Қозоғистон» образларидаги айрим хулосаларни мен ўша ижтимоий буюртманинг мантиқий занжирлари деб қарайман, ўша ижтимоий буюртма натижасида ўз вақтида баъзи бир марказий газеталарнинг саҳифаларида «ўзбеклар иши», «қозоқлар миллатчилиги»... хусусларида материаллар потирлаб чиқиб турган эди.

— «Московские новости» энг сиёсий, деб таърифлаган СССР харитасига берилган қисқа шарҳда минтақадаги биронта ҳам республиканинг тинч умумий чегараси йўқ, қилиб кўрсатилган.

— Оммавий ахборот воситалари, аввалмбор «Московские новости» ҳафтономаси сўнгги йилларда Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари тўғрисидаги салбий ижтимоий фикрни шакллантириб келдилар. Эндиликда эса, ҳафтономанинг қилган ишидан оммавий ахборот воситалари ўзлари яратган ёлғон тасаввурлар асири бўлиб қолганлигининг ва шунга таяниб узоққа мўлжалланган сиёсий прогноз яратишга уринаётганликларининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Жуғрофий-сиёсий бозор муаллифлари мулоҳазаларининг бошланғич манбаи қанақалигини кўринг-а — маълумотлар «матбуотдаги эслатишлар»дан ёки бўлмаса ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар дастурларидан олинган. Обзордан бизнинг регионимизга хос бўлган республикалараро муносабатлар ва алоқалар тўғрисида бирон-бир гап топишга уриниб юрманг, бунинг фойдаси йўқ.

— Келинг, шу камчиликни тўлдиришга ҳаракат қилиб кўрамиз.

— Маъқул гап. Энг аввало Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари раҳбарларининг 1990 йил июнида бўлиб ўтган Олмаота учрашувига мурожаат қиламиз. «Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг нафақат жуғрофий яқинлик, айни вақтда муштарак тарихий тақдирлар, маданиятлар, анъаналар ва расм-русумларимизнинг яқинлиги ҳам бирлаштириб турибди. Биз жумҳуриятларнинг қарор топган ҳудудлари бузилмаслигини тасдиқлаймиз ва улар кимнингдир хоҳиш-иродаси билан, бу жумҳуриятларнинг розилигисиз ўзгартирилиши мумкин эмас». Бу сатрлар республикалар раҳбарлари қабул қилган Баёнотдан. Ана шу Баёнотни назарда тутганда «Московские новости» саҳифаларида минтақа республикалари ўзаро ҳудудий даъволарининг узундан-узоқ рўйхатини кўриш, бунинг устига ҳақиқатан ҳам фуқаролар уруши даврини эслатувчи хаританинг босилиши жуда ҳам ғалати ишдир.

— Менинг назаримда Қорақалпоғистонни этник можаролар зонаси қилиб қўйишга, уни «жанжал сабабчиси» сифатида кўрсатишга уриниш беодобликдир.

— Қорақалпоғистон ҳақиқатан нафақат мамлакат миқёсида, балки жаҳон миқёсида эътибор беришга сазовордир. Лекин фақат энг оғир экологик фожиа зонаси сифатида, экологик инқироздан чиқиш учун улкан маблағ, куч ва инсон меҳрини талаб қиладиган зона сифатида эътиборни талаб этади. Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг барча республикалари Оролга ва Орол бўйига ғоят катта эътибор бермоқдалар. Бироқ уларни ташвишлантираётган ва эътибор беришга ундаётган нарса ҳудудий даъволар эмас, балки куч-ғайратларни мувофиқлаштириш, экологик ҳалокат оқибатларини юмшатиш учун куч-ғайрат ва маблағларни мужассамлантириш, Орол бўйида яшаётган халқлар учун турмуш шароитларини яратиш масалаларидир.

— Оммавий-ахборот воситалари материалларини шунчалар эътибор бериб таҳлил қиладиган «Московские новости»нинг сиёсатшунослари регионидаги бешта республика иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик тўғрисида 1990 йил июнь ойида имзолаган ва ҳозирги пайтда амалга оширилаётган шартномани «кўрмаганликлари» кишини ажаблантиради.

— Фикрингизга қўшиламан. Олмаота учрашуви ва ундан кейин турли даражаларда бўлиб ўтаётган кўпдан-кўп мулоқотлар нафақат республикалар ўртасидаги барча алоқаларни сақлашга, балки уларни кенгайтиришга қаратилгандир...

— Ўтган йил ёзида қонли тўқнашувлар рўй берган Ўш шаҳрида 14 мартда Қирғизистон ва Ўзбекистон Президентлари дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Шу ҳужжатда миллатлараро муносабатлар, республикалардаги камсонли миллатларнинг ҳуқуқлари ҳисобга олинганми? Фожиа қайтарилмаслигига кафолат борми?

— Шартнома матни ҳар икки республиканинг оммавий ахборот воситаларида босилиб чиқди. Айтилган муаммолар иккинчи, учинчи ва тўртинчи моддаларда ифодаланган. Улар фуқароларнинг миллати, дини ёки бошқа тафовутларидан қатъи назар, уларнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлари ҳамда эркинликларини инсон ҳуқуқлари бўйича умумэътироф этган халқаро нормаларга мувофиқ кафолотлашни назарда тутади. Республикалар ўз зиммаларига махсус шартномалар тузиш орқали фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмини ишлаб чиқиш, миллий муносабатларда ҳаддан ошишларнинг олдини олиш ва уни таг-туги билан йўқ қилиш учун кескин чоралар кўриш, миллатлараро можароларга йўл қўймаслик мажбуриятини олдилар...

Тўртинчи модданинг энг муҳим хусусияти шундаки, у «Қирғизистон республикасида яшовчи ўзбекларнинг, бошқа миллат вакилларининг ва Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасида яшовчи қирғизларнинг, бошқа миллатлар вакилларининг ҳуқуқларини ҳамда ҳар томонлама ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланиш имкониятларини» мустаҳкамлайди ва кафолатлайди.

Икки республика имзолаган шартнома ҳақида умумий қилиб айтадиган бўлсак, бу ҳужжат ратификация қилиниб, кейинчалик аниқ ишлар билан мустаҳкамланар экан, икки суверен республиканинг сифати жиҳатидан янги ўзаро муносабатларида яхши босқич бўлишини таъкидлашни хоҳлардим.

— Ўтган йил ёзида Олмаотада Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари раҳбарларининг учрашуви ва тегишли ҳужжатлар имзолангандан кейин баъзи бир оммавий-ахборот воситалари буни пантуркизм ғояларининг тикланиши деб, бошқалари эса, мамлакатда бўлаётган қайта қуриш кулфатларидан ўзини четга олиш га интилиш, деб шубҳаландилар. Сиз бундай талқинларга қандай қарайсиз?

— Олмаота шартномасининг хусусияти нимада? У минтақа алоқаларининг иқтисодий илмий-техникавий ва маданий жиҳатларини қамраб олади, республикаларимиз ҳамкорлигининг асосий принциплари, йўналишлари ва механизмини белгилаб беради. Унинг мазмуни янгиланиш ва тубдан қайта қуриш манфаатларига, ҳаётга кириб бораётган бозор муносабатларига, мамлакатнинг кенг кўламли иқтисодиётини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш заруратига тўла жавоб беради. Шартнома ижтимоий-иқтисодий, демографик ва экологик муаммоларни Иттифоқдан, бошқа иттифоқчи республикалардан четда туриб ҳал қилиш мумкин эмаслигидан иборат мураккаб реалликни ҳам ҳисобга олган. Унда алоҳида бир модда борки, у минтақанинг қандайдир ғаразли ниятлари тўғрисидаги ҳар қанақанги шубҳаларни улоқтириб ташлайди. Унда шундай дейилган: «Ушбу битим ҳар қандай иттифоқдош ва мухтор жумҳурият унга қўшилиши учун очиқдир».

— Сиз Бутуниттифоқ референдумининг Ўзбекистондаги якунларини қандай баҳолайсиз?

— Референдумнинг расмий якунлари Ўзбекистон халқлари мутлақ кўпчилигининг ҳозирги ва келажак авлодлар учун Иттифоқни сақлаб қолишга бўлган иродасини тасдиқлади. Илгариги унитар давлат эмас, балки суверен тенг ҳуқуқли давлатларнинг Иттифоқи керак. Бу «Московские новости»да берилган «СССРнинг энг сиёсий харитаси» юмшоқроқ қилиб айтганда бўлмағур уйдирма эканлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Суҳбатни «Правда» мухбири **О. ҚАИПБЕРГЕНОВ** олиб борди.

Тошкент шаҳри.

(«Правда» 1991 йил 18 апрель).

ФАХРИЙЛАР — ТАРТИБ ВА ОСОЙИШТАЛИК ТАРАФДОРИ

Фақат тинчлик ва осойишталик, ижтимоий-сиёсий турмушнинг ҳамма соҳаларидаги тартиб мамлакатни юз берган тангликдан олиб чиқишда ёрдам беради. Бу ишда жойлардаги партия органлари жипслаштирувчи катта роль ўйнашлари мумкин. Партия сафларида 50 йил ва ундан кўпроқ йил бўлган партия фахрийларининг учрашувида шу ҳақда гапирилди. Учрашув В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллиги арафасида республика фахрийлар кенгашида бўлиб ўтди, учрашувни Кенгаш раиси Р. Ғ. Ғуломов очди.

Совет жамияти тақдирга дахлдор ўзгаришларнинг гувоҳи бўлиб турибди, бу ўзгаришлар мамлакатни тангликдан олиб чиқиши керак, деб таъкидлашди сўзга чиққан кишилар. Партия фахрийлари партия ва давлат идораларига сафсатабозлик билан қўпол тазйиқ ўтказишга уринаётган шовинистик оқимлар ва уларнинг раҳбарлари йўлига ғов солишни ўзларининг муқаддас бурчлари деб ҳисобламоқдалар.

Учрашув қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросига, Уруш, меҳнат ва Қуролли кучлар фахрийлари Бутуниттифоқ кенгашига мурожаатнома қабул қилдилар, унда ССР Иттифоқини мустаҳкамлаш, ҳар қандай сафсатабозлар ва сотқинларга қарши, партия билан В. И. Ленин номига доғ туширишга қарши қатъий курашиш лозимлиги тўғрисида гап боради.

В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллиги шарафига учрашув қатнашчиларига фахрийлар жумҳурият кенгашининг фахрий ёрлиқлари топширилди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

● Дўстлик чорраҳалари

● БИРЛАШГАН ЎЗАР
● ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДАГИ ҚОН-ҚАРДОШЛИК
● ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКМАНИСТОН МАДАНИЯТ ХОДИМЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ — ДЎСТЛИГИМИЗ ИФОДАСИ

„БИР ЁҚА, ЕНГЛИК ҚИЛИНГ...“

Дунёда бой одам ким, деган саволга «Кимнинг дўсти кўпроқ бўлса, шу киши бой» дея жавоб қайтаришни донишманд. Демак, бойлик мол-дунёнинг ҳисоби билан ўлчанмас экан. Бисотида миллиони бўлса-ю дўсти бўлмаса уни қашшоқларнинг қашшоғи десак, хато бўлмайди.

Елғизлик фақат қодир оллоҳга ярашган, деганлари ҳақ. Танҳолик андуҳи, одам боласини ич-ичидан кемиради, ҳатто умр чироғини сўнишга қадар олиб боради. Юртни чорлаб, тўй беришлар ва бошқа ҳаёт қувончлари бир дилга сиғмаганидан эмасмикин? Ғам юки ҳам бир елкага оғирлик қилади. Кулфатни бирга тортишадиган елкадош, сир айтишадиган ҳамроз керак ҳар бир инсонга.

Ота-боболар уқтирганларидек, бирлашганнинг юраги шердай бўлади, бўлинганлар эса ўзларини бўрига ем қилишади. Яна бир жиҳати ҳам борки, бирлашишнинг бош шарти — тенглик, эл-элатлар, миллатлардан қатъи назар, инсоний қадр-қимматда барча тенг бўлиши керак. Бинобарин, ўзаро муносабатда ҳам ана шу ҳақиқат ўз ифодасини топиши керак.

Зеррада қуёш акс этгани каби, Хоразм воҳасида яшовчи халқлар турмуши мисолида тенглик негизидаги биродарлик кишиларга сув билан ҳаводек зарурлигини яққол кўриш мумкин. Минтақада ўзбек, қорақалпоқ, туркман, қозоқ миллатларига мансуб халқлар ўртасида қарор топган қон-қардошлик чуқур илдиз отганлиги тарихдан маълум. Уларни муштарак ҳаётий манфаатлар, эътиқод ва урф-одатлар, бир сўз билан айтганда тақдири азал оға-ини қилиб бирлаштирган.

Туямўйинни сарҳад десак, Тошсоқа, Полвон, Шовот, Ғазовот, Қиличбой арна, Қулобод сингари суғориш манбалари Хоразм тупроғидан Туркманистоннинг Тошовуз вилояти ва Қорақалпоғистон далаларига оби-ҳаёт таратмоқда. Бу иншоотлар турли даврларда умумий куч — ҳашар билан бунёд этилиб, яқин-йироқ қўшниларга баб-баравар хизмат қилган. Амударё суви воҳа қиомида гўё қон каби томирларида айланганидек экинларга, яйловларга жон бағишлар, шу билан бирга Оролни тўлдиришга ҳам етиб ортади. Ҳақиқатан ҳам ўтмишда оғайнилар орасида ер-сув талашиш, сеники-меники бўлган эмас.

Гарчи, миллий чегараланиш вақтида ягона ўлка, уч бўлакка ажратилган бўлсада, харитадаги чизиқлар халқларни бир-бирларидан узоқлаштирмади, яъни уларни ўзаро боғлаб турадиган ришталар узилмади. Хоразм, Қорақалпоғистон, Тошовуз қурувчилари, сув хўжалиги, газ саноати ходимлари ўз кучларини, моддий имкониятларини бир жойга тўплаб, воҳани республика ва Иттифоқ марказий шаҳарлари билан боғловчи темир йўл, чап ва ўнг қирғоқда замонавий суғориш иншоотлари, ер ости сизот сувларини қочирадиган коллекторлар, магистрал газ қувурлари қурилишларида салмоқли ишларни амалга оширдилар. Яқинда яна бир қувончли воқеа юз берди: Туямўйин сув омборида тиндирилган тоза ичимлик суви икки қирғоқ бўйлаб ётқизилган қувурлар орқали хонадонларга етиб келди.

«Ён қўшни — жон қўшни» деганлари бежиз эмас. Шовот билан Тошовуз, Хонқа билан Тўрткўл, Гурлан билан Амударё, Урганч билан Беруний, Қўшкўпир билан Тахта районлари деҳқонларининг ўзаро иқтисодий алоқалари умумий ишга катта манфаат келтирмоқда. Анъанага кўра, экиш ва йиғим-терим мавсумида, табиий офат юз берган пайтларда қўшнилар бир-бирларига ёрдамга келишади, бундай вақтларда айниқса, тракторлар, ўғит ва ёнилғи билан берилган мадад қийинчиликларни тезроқ бартараф этишда қўл келаётир. Наврўз шодиёналари, ҳовли тўйлари, тўй-маросимларда қардошларча азиз меҳмонлар қаторида бир-бирига ўрин бериш удумга айланган. Бу — расмий эмас, чинакам мурувват ва самимиятдан нишона.

Кейинги йилларда дарёга кўприклар қурилиб, Чалиш—Гурлан—Юмартов гузаргоҳлари орқали Қорақалпоғистонга йўл очилди. Бу йўллар узоқни яқин қилади, ҳар икки соҳилдаги қариндош-уруғлар, қуда-андалар бир-бирлариникига қатнашлари учун қулайлик яратди.

Шундай кўприклар ҳам борки, улар чегара ва масофа билмайди. Бу ўринда маданий алоқаларни назарда тутмоқдамиз. Ўтган йили Хоразмда Қорақалпоқ маданияти кунлари, Қорақалпоғистонда эса Хоразм кунлари қардошлик шодиёнасига айланганлиги ҳамманинг эсида. Тошовузда ўтказилган навоийхонлик оқшомига хоразмлик шоирлар ташрифи мезбонларни мамнун этди.

Урганч ноҳиясининг Ғойбу қишлоғида Махтумқули боғи барпо этилганлиги, Туркманистон Президентининг бу ерда бўлиб, боғда очилган кутубхонага китоблар туҳфа этганлиги бежиз эмас. Қишлоқ аҳолисининг бир қисми туркманлардан иборат. Туркман мактаби очилиб, дарслар шу тилда олиб бориляпти. Тўй-маъракаларда ўзбеклар билан туркманлар бир дастурхон атрофига йиғилишиб ноз-неъматни, шодликни баҳам кўришади, оғир кунларда ўзаро ҳамдард, керак вақтида кўмакдош бўлишади. Гурлан районининг Дўсимбой қишлоғидаги жамоа хўжалигига «Қорақалпоғистон» номи берилганлиги, чегарадаги дўстлик боғи Бердақ номи билан аталганлиги тасодифий эмас. Қишлоқ Амударё районига қўшни бўлиб, ўзаро алоқа мустаҳкамланиб бормоқда. Райондаги жамоа хўжаликларидан бири «Хоразм» номини олган. Соҳилга туташ Юмуртов тоғ тизмасида Хоразм вилоятига қарашли шағал заводи ишлаб турибди.

Ошкоралик даврида рост сўзни айтмоқ, аччиқ бўлса ҳам ҳақиқатдан кўз юммаслик керак. Миллатлараро муносабатларда баъзи жойларда юзага келган совуқ иқлимнинг таъсири гоҳ-гоҳ бу ерда ҳам кўзга ташланади. Гўё дунё торайиб, воҳага одамлар сиғмаётгандек. Хоразм вилояти чорвадорларига қорамолларни кўпайтириш, қўйчиликни ривожлантириш имконияти чекланган. Қизилқум яйловининг хўжайини Қорақалпоғистон, Қорақум саҳросининг эгаси — Туркманистон. Бунинг устига дарёдан саховат сўнган, сув кам. Хуллас, ҳар қарич ер, ҳар томчи сув илинжида мунозара бўлиб туради. Ҳайтовур, ақл-идрок, донолик устун келиб, муаммолар ечими топилишига ишончимиз комил. Бепоён яйловлар, чексиз Қорақум минтақасидаги барча чорвадорлар моллари, қўйлари ўтлашига етади, агар улар умумий бойликни кўпайтиришга, халқ фаровонлигига хизмат қилсалар, оқилона иш бўлади. Бунинг учун қондош-жондош халқларимизда бағри кенглик, ҳиммат топилишига аминмиз.

Ҳаёт борки, муаммолар пайдо бўлиши узлуксиз жараён. Орол фожиаси ўлкадаги бутун халқнинг дардига айланган. Хивадаги, кўҳна Урганч ва унинг атрофидаги, Қорақалпоғистондаги тарихий ёдгорликлар муҳофазаси биргалашиб ҳаракат қилишни, қадимият обидаларини сақлаб қолиш учун бутун чоралар кўрилишини тақозо этмоқда.

Истиқболни, авлодлар тақдирини Оролсиз тасаввур этиб бўлмайди. Шов-шувлар бекор: обод макон излаб, юртини ташлаб кетадиган номард бу ўлкада йўқ. Жайҳун билан Сайҳундан ҳиммат, яқин-йироқ эллардан мадад керак, Ҳар қатра сувни қадрлаб, денгиз сари йўллаш Орол ҳимоячиларининг бурчига айланган. Энг муҳими, ҳалокатнинг олдини олишга ишонч бор.

Хулласи калом, ўлка халқлари дўстлик бўстонини яшнатишга азму-қарор қилганлар. Бу бўстоннинг сайроқи булбули Комилжон Отаниёзов уч жумҳуриятнинг халқ артисти унвонига мушарраф бўлган эди. Унинг тори ва оҳангларида Навоий билан Огаҳий ғазаллари қандай янграган бўлса, Махтумқули, Муллана-фас, Ажиниёз қўшиқлари ҳам шундай жўшқин жаранглаганига ҳамма гувоҳ. Отажон Худойшукуров, Бобомурод Ҳамдамов, Ортиқ Отажонов каби санъаткорлар устоз Комилжон ҳофиз йўлини давом эттириб, нуқул дўстликни тараннум қилишяпти.

Яхши қўшиқлардан, пурҳикмат сўзлардан киши руҳи озиқ олади. Шу томони ҳам борки, ширин ёлғондан аччиқ ҳақиқат афзал. Афсуски, баъзан қулоққа кирса, дилни музлатадиган овозларни эшитиб, кишининг ҳуноби ошади. Айниқса, ҳозирги қалтис вазиятда одамларни ўзаро меҳр-шафқатга, тотувликка чорлаш ўрнига уларни чалғитадиган, адоват ва фитна уруғини сочадиган даъватлар қулоққа чалиниб турибди. Дўстлар орасига нифоқ солиш фақат ғанимларга қўл келишини бир лаҳза ҳам унутмаслик, ҳамиша сергак бўлиш лозим.

Шу ўринда шоир Турдининг «Тор кўнгуллик беклар, манман деманг, кенглик қилинг» деган мисра билан бошланган шеърини эслайлик. Алғов-далғов замонда шоир ўз халқига «Бир ёқа, енглик қилинг» дея хитоб қилади. Хоразм воҳасидаги қон-қардош халқлар энг қимматли бойлик бўлмиш дўстлик ганжини қўлдан бермай, бир ёқадан бош чиқарсалар, уларнинг эзгу ниятлари рўёбга чиқишига шубҳа йўқ.

Фозил ЗОҲИД.

Баҳорда аҳолининг сабзавотга бўлган талаби кучайиши табиий. Эҳтиёжни қондириш эса деҳқонлар зиммасида. Ангор районидаги «Ангор» давлат хўжалиги сабзавоткорлари бу борада намунали ишларни амалга оширяпти. Шахсий деҳқон хўжаликларида етиштирилган эртаки карам ҳадемай шаҳарликлар дастурхонини безайди. Бунда тажрибали сабзавоткор Жума Шабировнинг ҳам баракали улуши бор.

Суратда: Жума ШАБИРОВ. У ҳозиргача 10 тонна эртаки карам топширишга муваффақ бўлди.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат.

САТРЛАРДА КЎКЛАМ НАФАСИ

Деҳқончилик саноати бўлимига келаётган хат-хабарларда чўпон-чўлиқларнинг, деҳқонларнинг бетиним меҳнат маромими акс этган.

— Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Нурота» давлат наслчилик хўжалигида ҳозиргача 11 минг 567 бош ёки 28 фоиз қўй қўзилади, — деб ёзади самарқандлик жамоатчи мухбир **С. Абдуллаев.** — Қўзилатиш мавсумида Омонбой Наврўзов, Суюн Файзанов, Довултой Зиётов, Аҳмад Давронов, Хурсандбек Абдуллаев, Ғаффор Ширинқулов раҳбарлик қилаётган Абай номли бўлим чорвадорлари пешқадамлик қилишяпти.

Шунингдек, **А. Аҳадов** (Бухоро), **Т. Тошпўлатов** (Наманган), **Т. Умаров** (Фарғона), **Ш. Назаров** (Самарқанд), **А. Бурлиев, Қ. Ҳожиев** (Сирдарё), **Ж. Яхшибоев** (Қашқадарё), **М. Мерганов** (Сурхондарё)лар ҳам хат-хабарлар йўллашган.

— Избоскан районидаги Мичурин номли давлат хўжалигининг Набижон Назиржонов бошлиқ кўчатчиликка ихтисослаштирилган бригадаси деҳқонлари айни кунларда дала юмушларини қизғин олиб бормоқдалар, — деб ёзади Андижон вилоятидан М. Тўхтаназаров. — Бригаданинг 50 гектар майдонида мевали дарахт кўчатлари сифатли парваришланаётир. Чунки ҳосил чўғи баҳорда ҳозирланган заминга боғлиқдир.

Шунингдек **С. Жумаев** (Қашқадарё), **Ш. Раймбергенов** (Тошкент), **В. Усмонов** (Наманган), **Қ. Нишонов** (Андижон), **М. Бобоқулов, Э. Асабоев, Б. Шамсиев** (Самарқанд) ва бошқалар ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар йўллашган.

● Қарор ва ижро

МАДАД

Самарқанд жумҳуриятимиздаги йирик илм-фан марказларидан бири. Бу ердаги олтита олий ўқув юрти ва 18 та техникумнинг кундузги бўлимида 50 мингга яқин йигит-қиз таълим олаётир. Нарх-навонинг ошиши муносабати билан талабаларга имтиёз берилганлиги ёшлар кайфиятига бироз бўлса-да, жўшқинлик бахш этди.

— Очиғини айтсам, нарх кўтарилган кунлари кайфиятимиз тушиб кетди, — дейди дорилфунун талабаси Гулнора Эшонқулова. — Ахир 6 сўмга бир марта тушлик қилсак, 100 сўм стипендия неча кунлик нонуштага етиши мумкин? Ҳатто буфетга киришга ҳам юрагимиз бетламай қолганди. Ҳайриятки жумҳурият раҳбарлари аҳволимизни тушунишди ва имтиёзлар белгилашди.

— Президентимизнинг кўрсатмаси ёшларимиз кўнглини кўтариб юборди, — дейди СамДД ректори, профессор Мавлон Жўрақулов. — Талабаларнинг асосий қисмига талонлар ўша куннинг ўзида тарқатилди. Аммо биз ўз имкониятимизни ҳам ишга соляпмиз. Жумладан, юз ўринли профилакторийни йил давомида талабалар учун бепул қилиб қўйдик. Улар 24 кун ичида дорилфунун ҳисобидан овқатланишади ва даволанишади. Бундан ташқари ногирон бўлиб қолган афғон уруши қатнашчилари, майиб-мажруҳлар ҳамда етим талабалардан 170 киши ҳар куни ректор фонди ҳисобидан бир марта бепул овқатлантирилади. Бундан ташқари парҳезли таомлар ошхонасида бир қатор имтиёзларни жорий қиляпмиз.

Талабалар имтиёздан хурсанд. Аммо бу ишнинг ҳам муаммолари кўзга ташланиб қолди. Жумладан, ҳар бир талонга муайян кун ёзилган ва у эртасига ўтмай қолиши мумкин. Биргина СамДДда ҳар куни 5 минг 15 кишига талон тарқатиш керак. Ҳар бир талонга думалоқ муҳр уриш лозим. Ҳозирча маълум миқдордаги талон тайёрлашга 2400 сўм сарфланди. Эҳтимол, ана шу қоғозчанинг ўрнига талабаларнинг стипендиясига 35 сўмдан қўшимча ҳақ берган маъқулдир. Негаки, ишлаб чиқариш практикасида ёки сафарда, тўй, азада бўлганлар талондан фойдаланолмаслиги маълум. Иккинчидан, талонни тарқатиш ва барча талабаларни олий ўқув юртлари ҳовлиларидаги ошхоналарда бир вақтнинг ўзида овқатлантириш катта қийинчилик туғдиради. Бу ҳақда мутасадди идоралар жиддийроқ ўйлаб кўришар.

Ф. ТОШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

БАҲОРГИ ҲАРАКАТ — КУЗГИ БАРАКАТ

Паркент ўзининг карсиллама узуми-ю, ширин-шарбат меваси билан қадимдан машҳур. Ана шу неъматларга аҳоли дастурхони тўкин бўлиши учун эса ҳозирдан замин яратиш керак. Чунки баҳорнинг бир куни бир йилга татир. Хўш, шундай экан, район хўжаликларида кўкламги ишлар қандай боряпти? Маълумки, бу йил ёғингарчиликлар кўп бўлди. Шу боис иқлими салқин ушбу районда экин-тикин юмушлари кечроқ бошланди. Айни пайтда янгитдан ҳосил қилинадиган боғ ва токзорларда ишлар қизиб кетди.

— Жорий йилда деҳқонларимиз давлатга 30 минг тонна узум, 9 минг тонна мева, 18 минг тонна сабзавот ва бошқа кўплаб қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишлари керак, — дейди район агрокомбинати бош агрономи А. Абдуюнусов.— Режалар амалийлиги учун эса ҳозирдан ҳаракат қилиш лозим. Айниқса, бозор иқтисодиётига ўтилган жорий йилда режадан орттириб маҳсулот сотиш ҳар томонлама фойда келтиради. Биз чорвачилик учун қулай келган мазкур йилда чорва моллар маҳсулдорлигини ҳам сезиларли ошириш тадбирларини кўриб қўйганмиз. Бунинг учун эса озуқа экинлари майдонларини кўпайтирдик. 886 гектар ерда янги бедазор ташкил қилинади, кўк масса учун 266 гектар майдонга оралиқ экинлар экилади.

Дарахтларга тўғри шакл беришгина мўл ҳосил гарови эмас, уларни ўз вақтида, агротехника қоидалари асосида озиқлантириб, парвариш қилинсагина кўзланган марраға етиш мумкин. Ана шу мақсад йўлида минг гектардан зиёдроқ ерда мевали дарахтларга шакл бериб бўлинди. Боғ ва токзорларда суғориш, озиқлантириш ишлари давом этяпти. Мусобақада оилавий пудратчилар алоҳида жонбозлик кўрсатишаётир. Шу ўринда «Гулбоғ» давлат хўжалиги соҳибкори Муҳит Ҳасанов бошлиқ оилавий пудрат аъзолари ишини мисолга келтириш мумкин. Ўтган йили улар бир гектар ердаги токни парвариш қилиб, режадаги 13 тонна ўрнига 28 тонна узум етиштиришган ва 12 тонна олхўри териб беришган эди. Оила даромади эса 7,5 минг сўмни ташкил қилганди.

Умуман, район хўжаликларида кўкламги юмушлар суръати ёмон эмас. Бироқ ҳозирги аҳволни ўтган йилнинг шу кунларига таққослайдиган бўлсак, ишлар ўша даражага етганича йўқ. Ўйлаймизки, район деҳқонлари мўлжални ҳам шунга яраша оладилар. Ахир, халқимиз ҳамал ойи — амал ойи деб бежиз айтмаган-ку.

А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЯНГИ БОҒЛАР

Ал-Хоразмий номли давлат хўжалигининг ишчилари умумхалқ ҳашарига тайёргарликни бошлаб юбордилар. Улар меҳнат байрами кунида янги мевазор боғ яратадилар. Бошқа ишлар ҳам кўнгилдагидек бормоқда. Асосий экин — шоли экишга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

Давлат хўжалигининг бир ярим мингга яқин меҳнаткашлари ҳашарга ўз ҳиссасини қўшади. Ишчилар ишлаб топилган маблағнинг ҳаммасини Хоразм вилоятини ривожлантириш жамғармасига ўтказишга якдиллик билан қарор қилдилар.

(ЎзТАГ).

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Ўтган хўжалик йилини яхши якунлаган Ғиждувон ноҳияси пахтакорлари бу йил ҳам чигит экишга зўр уюшқоқлик билан киришдилар. 10 минг 580 гектар экин майдони барвақт экишга тайёрланди.

Экишда Ҳамид Олимжон номли, «Гулистон», С. Айний номли, Карл Маркс номли, «Коммунизм» жамоа хўжаликлари деҳқонлари пешқадамликни қўлдан бермаяптилар. Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалигининг Асад Тўрақулов бошлиқ бригадаси 56 гектар ерга биринчилардан бўлиб чигит экишни тугаллади. Бу ишда механизатор Омон Ҳамроев, сеялкачи Жўра Сафоевлар ибрат кўрсатиб, экишни беш кун ичида сифатли тамомладилар. Ғайбулло Зикриллаев бошлиқ бригада механизатори Ғойиб Икромов, сеялкачи Толиб Файзиевлар кўпчиликка ибрат.

Умуман, ноҳиядаги 250 пахтачилик бригадасининг ҳаммасида чигит экиш қизғин бормоқда. 75 оила ва 42 коллектив ижарачилар бу ишни кам меҳнат ва маблағ сарфлаб поёнига етказишди.

М. БАҚОЕВ.

Тартиб - интизом — ҳал қилувчи омил

Алижон Мўминов оддий шофёрликдан раҳбарлик даражасига кўтарилган. Янгиликка ўч. У 2511-автоколоннага раҳбар бўлгандан кейин жамоадаги муҳитни анча яхшилади, йўловчи манфаати учун ибратли ишларни амалга оширди. Унинг ҳузурига бутунлай бошқа бир иш билан кирган эдим. Гап орасида автокорхона Андижон вилоятидагина эмас, балки жумҳуриятда биринчи бўлиб ижара усулида ишлашга ўтгани, даромад кўпайиб бораётганини айтди.

— Автокорхонанинг иқтисодий аҳволини мустаҳкамлаш, интизомсизликнинг илдизига болта уриш, йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш мақсадида янгича ишлашга ўтдик, — деди Алижон. — Барча бўлинмаларда ижара усули жорий этилди. Моддий жавобгарлик бўлмаса, моддий манфаатдорлик ошмаса коллективни жипслаштириб бўлмайди. Шу мақсадда меҳнатга ҳақ тўлашда тартиб ўрнатдик. Ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, ўз харажатини ўзи қоплашнинг моҳиятини ҳайдовчилар онгига сингдирдик.

Шофёрлар масъулиятини ошириш ниятида эҳтимол тутилиши мумкин бўлган 21 та нуқсон учун чеклаш белгиладик. Бунда ижара усулида ишлаш қоидаларига суянилди. Ҳар бир ҳайдовчи билан яккама-якка суҳбатлашиб, чеклаш шартларини тушунтирдик. Қайси шофёр устидан шикоят тушса, у автокорхонага 30 сўм тўлайди. Илгари бундай шофёрлар огоҳлантириларди, холос. Огоҳлантириш эса ҳеч қандай фойда бермасди. Иқтисодий жазо эса ҳайдовчиларни интизомли бўлишга даъват этди.

Бошқа интизомсизликлар учун ҳам бир қатор иқтисодий чеклашлар белгиланган. Энди улар ижара шартномасига имзо чекишаётиб, ихтиёрий равишда ҳар бир хато учун жавоб бериш мажбуриятини олишган.

Ижара пудратини олайлик. У ремонтчилар ишида қандай ўзгариш ясади? Аввало, улар сони қисқарди. Ялқовлар ишдан четлаштирилди. Буни бригада бошлиқларининг ўзлари амалга оширдилар. Шу боисдан ҳеч қандай норозилик бўлмади.

Ҳозир ремонтчилар ойига ўртача 300 сўмдан маош олишяпти. Уларнинг маоши ўзгариб ҳам туради. Шофёрлар қайси ремонтчи-слесарь ишидан қониқмаса, арз қилса, унинг иш ҳақидан 5 фоиз қирқилади. Шунингдек, ремонтга қўйилган автобуслар ўз вақтида тузатилмаган бўлса, ремонтчилар бригадаси бошлиғининг маошидан 5 фоиз чегириб қолинади.

ИЖАРА МОҲИЯТИ НИМАДА?

● ЯНГИ УСУЛНИНГ АФЗАЛЛИГИ
● ИТТИФОҚДА ИККИНЧИ
● СЕРЖИЛВА РАҚАМЛАР
● БОШЛИҚ ҲАҚМИКАН?

Бу, уларнинг қўл учида ишлашига чек қўйди.

Ремонтчилар олдига яна шундай шартлар қўйилган: агар ремонт қилинган машина кўп ўтмай ишдан чиқса, ремонтчилар ойлигидан маълум даражада чегирилади. Аксинча, ремонтчилар ишга пландан ташқари автобус чиқаришга эришса, уларнинг иш ҳақи бир ярим баравар ортади. Ремонтчилар масъулияти икки томонлама оширилгани сабабли автокорхонада машина паркидан фойдаланиш коэффициенти ошяпти.

Шу ўринда ижара пудратининг яна бир афзаллиги ҳақида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Илгари ремонтчилар соатбай асосда иш ҳақи олишарди. Шу боис улар автобусларни ўз вақтида тузатиб ишга чиқариш ҳақида кам бош қотиришарди. Чунки вақт ўтса — бас, эди. Эндиликда уларнинг ўзлари жонсарак бўлиб қолдилар. Назорат қилишга ҳожат қолмади.

Муҳандис-техник ходимлар масъулияти ҳам ортди. Агар бирор ходим устидан шикоят тушса, у ҳам иқтисодий жиҳатдан жазоланади.

Автокорхона маъмурияти шофёрлар ва бригада бошлиқлари билан тузилган шартнома асосида уларга иш шароити яратиш, ғамхўрликни кучайтириш билан шуғулланяпти. Барча автобусларга магнитафон ўрнатилган. Унда йўловчиларга бекатларнинг номлари айтиб турилади. Автокорхона Иттифоқда иккинчи бўлиб автобусларни марказдан бошқаришга ўтди.

Ижара пудрати яна нималар берди? Шофёрлар ижарага олинган автобусларга ўз мулкига қарагандай муносабатда бўла бошлади. Меҳнат интизоми мустаҳкамланди. Кунлик режани бажармайдиган шофёрлар сони кескин камайди. Янгича ишлашга ўтилгандан кейинги икки йил ичида автокорхона фаолиятида катта ўзгаришлар юз берди. Режадагидан ташқари 2 миллион сўм даромад олинди. Умумий даромад — 13,6 фоиз, хўжалик ҳисобидаги даромад — 47,2, ягона иш ҳақи фонди — 44,2, автобусларнинг мунтазам ҳаракат даражаси — 1,1 фоиз ўсди. Меҳнат унумдорлиги эса 5,3 фоиз ортди.

1990 йилда 1 миллион 100 минг сўм фойда олинди. Шундан 380 минг сўми ишчи ресурсларига, 131 минг сўми давлат бюджетига, 45 минг сўми транспорт солиғига тўланди. Автокорхона бир йилда ҳаммаси бўлиб: давлат бюджетига 556 минг сўм ўтказди. Ҳозир автокорхона ҳисобида 450 минг сўм жамғарма бор.

Янгича ишлаш колонна аҳлини меҳнатдан келган даромадни ўринли сарфлашга чорлаяпти. Автокорхона қошида қисқа вақт ичида шинам ошхона қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шофёрлар тонг саҳарда, тунда ишга келганларида тамадди қилиш, дам олиш имкониятига эга бўлдилар. Илгари бундай ошхона қуриш учун маблағ топиш мушкул эди. Ижара пудрати автокорхонани иқтисодий жиҳатдан бақувват қилди. Бу ерда сауна типида ҳаммом қурилди, гўшт дўкони очилди. Ошхона ҳам, қассобхона ҳам автокорхонага даромад келтиряпти.

Олтинкўл районида колонна аҳли учун санаторий-профилакторий қурилиши бошланди. 2 та кўп квартирали уй қуришга киришилди. Улар шу йилнинг охиригача фойдаланишга топширилади. «Бўстон» маҳалласида 48 квартирали уй қуриш учун ер ажратилди.

Ижара пудратининг шарофати билан моддий манфаатдорлик кескин ортди. Ижара усулига ўтмасдан олдин шофёрлар ўртача 170 сўмдан маош олишган бўлса, ҳозир бу рақам 260 сўмга кўтарилди. Ремонтчи-слесарларнинг иш ҳақи 30—40 фоиз ортди. Муҳандис-техник ходимлар эса асосий маошларига қўшимча 30 фоиз устама ҳақ олишяпти.

— Ижара усулида ишлашга ўтилгач, 13-маош баракаси ортди, — деди ҳайдовчи М. Абдуллаев, — 1989 йил якуни бўйича мен 337 сўм, М. Иброҳимов, Р. Тожибоев 322 сўмдан, У. Саидумаров, Ш. Аҳмедов 270 сўмдан 13-маош олдик.

Айниқса, шахсий уй қураётганларга яхши ёрдам кўрсатиляпти. Уларга давлат банкидан 58 минг сўм, автокорхона олган фойдадан 90 минг сўм узоқ муддатли қарз берилди. Россиялик ўрмончилар, қозоғистонлик қурувчилар билан келишилган ҳолда 50 куб метр ёғоч тахта, шифер олинди ва уй қурувчиларга бўлиб берилди.

— Автокорхонада ишлайдиган бирор киши ҳаётдан кўз юмса, олинган фойда ҳисобидан марҳумнинг оиласига 3 минг сўм миқдорида моддий ёрдам кўрсатишни қатъий қилиб қўйганмиз, — деди автоколонна режа бўлими бошлиғи Ҳ. Дадабоев.— Ўтган йили ҳайдовчилардан Тўхтасин Ўринбоев, Даврон Жўраев, Турсунбой Ваҳобов, меҳнат ветерани Валентин Барандикин ва бошқалар вафот этди. Автокорхона раҳбарияти марҳумларни дафн этиш маросимларига бош-қош бўлди ҳамда уларнинг оилаларига 3 минг сўмдан ёрдам пули берди.

Бундай ёрдам 1989 йилда 28 минг сўм, 1990 йилда 75 минг сўмни ташкил этди.

— Автокорхонада ишлаб пенсияга чиққан 120 кишининг уйига телефон туширилди. Улар телефон пули тўлаш ташвишидан ҳоли, — деди колонна бош муҳандиси Муқимжон Умаров суҳбатга қўшилиб. — Бу харажат ҳам автокорхона ҳисобидан қопланяпти.

Бу ғамхўрликларнинг ҳаммаси ижаранинг шарофатидан. Бу, автокорхона ўзи топган маблағга ўзи эга бўлиши, уни керакли долзарб мақсадларга ўринли ишлатиш имкониятини кўрсатиб турипти. Эндиликда автокорхона хизматидан норози бўлиб ёзиладиган аризалар, асаб бузишлар анча камайган.

Ростини айтганда, ижара усулида иш юритишнинг ўзига яраша машаққатлари, ташвишлари ҳам бор. Автокорхона раҳбарияти жумҳурият Автомобиль транспорти вазирлиги, вилоят автомобиль-ишлаб чиқариш бирлашмаси режалаштирилган бензин, дизель ёнилғиси, шина, аккумулятор ва бошқа эҳтиёт қисмлар, янги автобусларни тўлиқ бермаётганларидан нолияпти. Масалан, ўтган йили шартнома бўйича автокорхона 46 та янги автобус олиши керак эди. Амалда эса 14 та кам олди (албатта, бу автобусларни автокорхона ўз пулига сотиб олди).

Бензин таъминотида катта етишмовчилик сезилди. Шу сабабдан автокорхона маъмурияти ўтган йили Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи билан шартнома тузиб, 1200 тонна бензин, 700 тонна дизель ёнилғиси сотиб олди.

Биз шу хусусда Андижон вилоят автомобиль-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошлиғи Т. Раҳматжонов билан ҳам суҳбатлашдик.

— Тўрахўжа Раҳматжонович, жумҳурият автомобилчилари колонна фаолиятидаги иқтисодий ўсиш суръатлари билан қизиқмоқдалар. Фарғона, Наманган, Хоразм, Тошкент вилоятларидан вакиллар келишиб, колоннанинг иш тажрибаси билан танишиб кетишибди. Сиз бунга қандай қарайсиз, бу тажрибани вилоятнинг бошқа хўжаликларида ҳам жорий этиш мумкинми?

— Жумҳурият бўйича 7 та автохўжалик янгича иш юритяпти. Шулардан бири 2511-автоколонна. У ижара пудратига ўтгандан кейин иқтисодий жиҳатдан бойиб, моддий манфаатдорлик ортди. Аммо бензин, дизель ёнилғиси, шина, аккумулятор, янги автобус ва бошқа эҳтиёт қисмларни давлат етказиб беряпти. Чинакам ижарачи керакли нарсаларни ўзи топиб-тутиши лозим. Бозор иқтисодиёти шароитида ижара усулида қатор қийинчиликлар туғиляпти. У ҳали талаб даражасига кўтарилгани йўқ. Ваҳоланки, бу — асосий масала.

Бошлиқнинг гапидан кейин кўнглимни аллақандай ҳадик қамраганини сездим. Ўзимни сўроққа тутдим. Бошлиқ ҳақмикин-а?! Ҳар ҳолда бу ҳақда жиддийроқ ўйлаб кўриш керак. Эҳтимол, автокорхона бирданига ҳамма нарсани ўзи топиб-тутолмас! Уни қаердан топади? Барибир давлатдан сотиб олади-ку?! Шундоқ ҳам колонна бензин, автобус, эҳтиёт қисмларга пул тўлаяпти-ку?!

Келинг, яхшиси бу жумбоқни мутасадди ташкилотларнинг ўзлари ечсинлар.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Буюк ипак йўли бўйлаб

БУ ЙЎЛЛАР — ҚАДИМ ЙЎЛЛАР

Тинглаяпсизми, олис-олислардан карвон қўнғироқлари эшитиляпти.

Сувсизликка бардош бериб, лабларини ялаганча базўр одим отаётган туялар ариқ ёқасига яқинлашади. Сарбон манзил сари ошиқади. Эртанги кунга умидворлик, йўллардаги хавф-хатарлардан омон-эсон ўтишлар...

Бу йўлларнинг ҳар одими тарих. Бепоён даштликлар, қум тўзонлари, илон из солган барханлар...

• Бу йўлларда насибаси узилган аждодларимиз қайси биринингдир ҳоки ётибди, эҳтимол киприк учича бўлса-да бирор бир мерос қолгандир. Замин бағри қайси бирларимизнинг мурғак қалбларимиз, тийрак кўзларимиз тушишини ўртаниб кутаётгандир. Эҳтимол, бу келгуси авлодга насиб этар. Ахир тарих зарварақлари бирма-бир ўтаверади, янги-янги боблар яратилаверади. Бу сиз билан бизнинг интилишимиз, изланишимизга боғлиқ.

Биз бу йўлни Буюк ипак йўли деб атаймиз.

Бу йўлнинг манзили узоқ, тарихи ундан ҳам узун.

Бу йўл Хитой дейсизми, Ўрта Осиёнинг машҳур шаҳарлари дейсизми, Яқин Шарқ мамлакатлари дейсизми — барчасини бир-бирига боғлаган, дўстни қон-қариндошликка ундаган, янада яқин қилган. Бу буюк йўл милоддан аввал биринчи минг йилликнинг иккинчи ярмидан то милодий 15 асргача Шарқни Ғарб билан боғлаган. Хитой, Ҳиндистон, Ўрта Осиё, Эрон, Яқин Шарқ ҳамда Ўрта денгиз мамлакатлари ўртасида савдо-сотиқ ва маданий алоқани мустаҳкамлаган.

Бу йўл илк бор милоддан аввал 138 йили Хитой императори Уди топшириғи билан Ўрта Осиёга юборилган Хитой элчиси ва сайёҳи Чжан Цян томонидан ўрганилади. Сайёҳнинг ён дафтарига бу гўзал юртларнинг бебаҳо тавсифи муҳрланади.

Бу йўллар — қадим йўллардир. Асрлар оша турли қитъалар, мамлакатлар, шаҳарлар, саҳро ва барханлар ортидан йўл юриб, карвон изидан кезиб ўрганиш давом этди. Афсуски, бу изланиш ниҳоясига етганича йўқ. Етмайди ҳам. Негаки, Буюк ипак йўлининг тарихи ғоят узоқ, уни зудлик билан ўрганиш ҳам мушкул.

Бу йўлнинг тарихи ҳали юзлаб, минглаб авлод учун ёрқин хазина...

Биз бугунги кунда бу хазинани қандай ўргаяпмиз. Тўғри, кейинги йилларда Буюк ипак йўли бўйлаб юришлар ташкил этилди олимлар, турли касб эгаларининг қизиқиши кучайди, янги-янги саҳифалар вужудга келди, биз билмаган, тасаввур этмаган шаҳарлар, қишлоқлар ҳаробалари топилди, сардобалар тикланди, урф-одатлар, қадриятлар қалбимиз тўрисидан ўрин олаётир.

Яқинда СССР Ташқи ишлар вазирлигида «Буюк ипак йўли—мулоқот йўли» ЮНЕСКО дастури бўйича «Дашт йўли» экспедицияси йиғини бўлиб ўтди. Уни ЮНЕСКО ишлари бўйича СССР комиссияси, СССР Фанлар академияси, Совет маданият жамғармаси, Совет тинчликни сақлаш жамғармаси, СССР Маданият вазирлиги, Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари ҳукуматлари ва жамоат ташкилотлари таъсис этдилар. Экспедициянинг дастлабки юришлари Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари шаҳарлари бўйлаб 19 апрель куни бошланди. Юриш 18 июнга қадар давом этади.

Экспедиция юришлари ҳақида унинг совет томони илмий раҳбари, ЮНЕСКО лойиҳаси СССР миллий комитети раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги, Тарих институтининг директори А. АСҚАРОВ шарҳлайди:

— ЮНЕСКОнинг Буюк ипак йўли халқаро экспедицияси ўз олдига катта ишларни мақсад қилиб қўйган. Аввало шуни айтиш керакки, бу йўл бўйлаб юзлаб катта ва кичик шаҳару қишлоқлар, баъзан изсиз йўқолиб, ҳаробага айланган қўрғонлар, сардобалар ипак йўли улуғлигидан дарак беради. Демак, бу йўл бўйлаб ўтаётган экспедиция қатнашчилари халқларимизнинг иқтисодий ва маънавий бойлигининг гувоҳи бўладилар.

ЮНЕСКО Бош конференцияси XXIV сессиясида «Ипак йўлини комплекс ўрганиш—мулоқот йўли» кенг миқёсли лойиҳани қабул қилган эди. Унга мувофиқ халқаро экспедициялар, симпозиумлар, кўргазмалар, фестиваллар ўтказиш, нашрлар фаолиятини кенгайтириш, кинофильмлар яратиш, телекўрсатувлар ташкил этиш кўзда тутилган.

Маданиятлар баҳси лойиҳанинг рамзи ва шиоридир. Биз бу хусусда бежиз тўхталганимиз йўқ. Негаки, лойиҳага мувофиқ учта «Дашт», «Денгиз» ва «Саҳро» халқаро экспедицияларини ташкил этиш уқтирилган. Биз «Дашт» экспедициясини ўтказишга киришдик. Бу экспедициянинг йўли бевосита фахримиз ва ифтихоримиз бўлган шаҳарлар ҳудудидан ўтади. Деярли икки ой муддат ичида юз нафардан ортиқ қатнашчилар — олимлар, журналистлар, маданият арбоблари, жамоатчилик ташкилотларининг вакиллари Туркманистон, Ўзбекистон, Тожикистон, Қирғизистон қадимий йўллари бўйлаб тўққиз минг километрдан зиёд масофани босиб ўтадилар.

Экспедиция доирасида икки марта халқаро семинар ўтказиш кўзда тутилмоқда. «Буюк ипак йўли бўйидаги шаҳар ва карвонсаройлар» мавзуидаги халқаро семинар апрель охири ва май ойининг бошларида Хивада бўлади. Иккинчисини эса Олмаота шаҳрида ўтказиш мўлжалланмоқда.

Экспедиция йўллари бўйлаб ўтказиладиган қизиқарли учрашувлар ҳар биримизга сабоқ беради деб ўйлайман. Аввало, халқ усталари миллий ҳунармандчилик, санъат, анъана ва расм-русумларни авайлаб-асраётганлар билан мулоқотда бўладилар. Мушоиралар, қизиқчи ва аскиячиларнинг баҳслари ўтказилади. Кўпгина халқ ижодиёти, фольклор дасталари ўзларининг энг яхши қўшиқ ва рақсларини туҳфа этадилар.

Самарқанднинг қадимий Ургут шаҳрида миллий санъат байрами бўлиб ўтади. Бу ерда қўли гул ҳунармандларнинг сопол буюмлар, сўзаналар, турли совғалар экспедиция қатнашчиларига намойиш қилинади.

Буюк ипак йўли бўйлаб ўтказиладиган экспедиция тарихимиз солномасига ёрқин саҳифалар очади.

М. ПИРМАТОВ.

ФУТБОЛ

ПЕШҚАДАМЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

● БИРИНЧИ лига жамоалари мамлакат чемпионатининг учинчи тур ўйинларини ўтказишди. Мавсум бошидан бери учрашувларни ғалаба билан якунлаётган «Тилигул» футболчилари 6 очко билан ягона пешқадам бўлиб олишди. «Локомотив» ва «Зенит» жамоаларида 5 тадан очко тўпланди. «Навбаҳор» — «Нефтяник» учрашувидан (0:0) кейин наманганлик футболчилар ҳисобидаги очколар 3 тага етди.

СПОРТЛОТО

● **15-ТИРАЖ якунлари чиқарилди. «45 дан 6» лотереяси бўйича «Ўзбекистон» корхонасига 117733 та вариант тушди. Ютуқли 6 рақамни топганлар бўлмади. 5 рақам бўйича 1 киши 3925 сўм, 4 рақам бўйича 112 киши, 131 сўмдан оладиган бўлди. «36 дан 5» лотереяси бўйича 1815212 та вариант тушди. Ютуқли 5 та рақамни топган беш кишига 12 минг 110 сўм, тўрт рақамли бўйича 1886 кишига 132 сўм, уч рақам бўйича 23314 кишига 6 сўмдан тўланади. Ютуқларни 4 майдан 4 июнгача олиш мумкин.**

● **Жумҳуриятимизда Саудия арабистонлик ватандошларимиз — Эр-Риёд дорилфунунининг доктори Муҳаммад Умар Тошкандий ва транспорт хизмати президенти Муҳаммад Амин Бухорий меҳмон бўлиб туришибди. Сафар чоғида қўшма корхоналар яратиш, Ўзбекистонга моддий ёрдам кўрсатиш режалари аниқлаб олинади.**

Суратда: (чапдан ўнгга) Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Халқаро ишлар бўйича комиссия аъзоси, ёзувчи Нурали Қобил, Муҳаммад Умар Тошкандий, Муҳаммад Амин Бухорий хўжалик ҳисобидаги «Савоб» бирлашмаси (Сурхондарё) бош директори Мурод Аминов, Ўрта Осиё мусулмонлари диния бошқармасини бориб кўриш чоғида.

Р. ШАГАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

• Бу ҳақда ўйлаб кўринг, одамлар!

ҲОВЛИ-ЖОЙ КИМЛАРДАН ҚОЛМАГАН...

Тошкент шаҳри кўчаларини айланганингизда бирибиридан ҳашаматли иморатларга кўзингиз тушади. Айтинг-айтинг, ҳар ким ҳам меҳнатининг роҳатини кўрсин, азоб-уқубатлар билан қурган иморати ўзига буюрсин. «Сувлар кўчкинчидир, умр ўткинчи», —деб ёзган эди аллома шоирларимиздан бири. Табиат қонуни бу. Ҳа, ёруғ жаҳонда ҳеч бир зот абадий яшаб қолмайди. Демак, у қурган иморатини, йиққан мол-дунёсини орқалаб кетмайди. Ҳаммаси меросхўрларга қолади. Меросхўрлар инсофли одамлар бўлса, яхши. Акс ҳолда мол-дунё талашиб улар орасида кўнгилсиз воқеалар бошланади. Биз, судьялар ўз иш жараёнимизда ана шундай воқеаларга кўп марта дуч келганмиз.

Бир мисол. Беш-олти йилдан бери ҳал бўлмай келаётган мулк жанжалига қозилик қилишимга тўғри келди. Иш Самарқанд районидан эди. Опа-сингил Хосият ва Хуррам опалар ўртасидаги уй-жой можаросига чек қўйишимиз керак.

Илгарилари улар ўртасида қил ўтмаган экан. Қўни-қўшнилари уларнинг самимий муносабатларига ҳавас қилишган. Волидаларининг вафотидан сўнг опа-сингил бир-бирига душман бўлиб қолишади. Ота-онадан қолган мерос — уй-жой бунга сабаб бўлади.

Иш материаллари билан танишгач, олти йилдан бери давом этиб келаётган бу низони агар тинч йўл билан ҳал қила олсак, опа-сингиллар ва уларнинг фарзандларига ҳам яхши бўларди, деган фикр уйғонди менда. Чунки 70 ёшни қоралаб қолган онахонларнинг бундай номаъқулчилик қилиб юришлари уят эди. Қолаверса, бу иш бир неча ноҳия халқ судларида ва Самарқанд вилоят судида ҳам кўрилган экан. Кутилмаганда чиққан мулк жанжали катталашгандан катталашиб борарди. Бамисоли бутун бир авлод уришарди. Одамларнинг кўнглига йўл топиш мақсадида маҳалла-кўй, ноҳия ижроқўмидаги ўртоқлар билан суҳбатлашдим. Хосият ва Хуррам опаларнинг кўнглига йўл топишга ҳаракат қилдим. Мана, олти йилдан бери уй-жой талашиб, нима орттирдинглар, деб сўрадим. Мен сизларнинг бу савдоларингизга эмас, тўйларингизга келиб ўтирсам яхшимасмиди, дедим.

Хуллас, опа-сингилларнинг кўнглида ҳам шу гап борлиги маълум бўлиб қолди. Бошқа соф ниятли кишилар ҳам бизнинг тарафимизга ўтиб қўллаб-қувватлашди. Охир-оқибатда кишиларнинг кўнглига йўл топиш орқали олти йиллик жанжал адолатли ҳал этилди. Опа-сингиллар, қавм-қариндошлар ярашдилар.

Ўша кунлари Хосият опа ўғлини уйлантирмоқчи бўлиб юрган экан. Маросимни қай йўсинда ўтказиш ҳақида Ҳуррам опадан маслаҳат сўрашини унга айтдик. У илтимосимизни қабул қилди... Хурсандликдан бизни ҳам шу тўйга таклиф этди. Таклифни бажонидил қабул қилдим.

...Мана, ўша мен қатнашган тўйнинг бўлиб ўтганига ҳам кўп кун бўлди. Жигар ва жигарбандлар аҳил яшашмоқда. Тотувликка нима етсин?!

Ҳовли-жой кимлардан қолмаган, азизлар?! Шундай экан, арзимаган бир парча ер ёки уй-жойни талашиб, бир-биримизни ранжитмайлик.

К. САИДОВ,
Тошкент шаҳар суди аъзоси.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

22—28 апрель

ҲАР КУНИ

● **8.00** «СОҒЛОМ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ» (шанба ва якшанбадан ташқари. ЎзТВ-I).

● **18.00** да Ўзбекистон телевидениесининг «ЯНГИЛИКЛАР» кўрсатуви (ЎзТВ-I).

● **19.30** да рус тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ-I).

● **22.00** да ўзбек тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ-I).

● **6.00** да Марказий телевидениенинг «ТОНГ» мусиқий кўрсатуви (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).

● **20.30** да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг «ВРЕМЯ» программаси.

● **11.30** да ТСН — Янгиликлар телевизион хизмати хабарлари (шанба ва якшанбадан ташқари, **14.30** да —ҳар куни (МТ-I).

● **8.00** да ЭРТАЛАБКИ БАДАНТАРБИЯ (МТ-II орқали якшанбадан ташқари, якшанба куни — ЗАРЯДКАГА САФЛАНИНГ!).

● **19.30** да ХАЙРЛИ ТУН, КИЧКИНТОЙЛАР! (МТ-II).

• 22, душанба

● **ЎзТВ I**

8.15 «Ер ва одамлар». 9.10 «Мусиқий жилолар», «Шодлик» тароналари». Фильм-концертлар. 9.55 «Она садоқати». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.35 Тижорат хабарлари. 18.55 **Москва. В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** 20.45 Телефильмлар. 21.15 Шаробиддин Исмоилов ва Нафиса Тўхтаевалар концерти. 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.35 «Ижодий учрашувлар».

● **ЎзТВ II**

19.00 «Ассалому алайкум». 20.45 «Спринт». 21.00 «Манфаатларимиз йўлидан». 22.00 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм, 1-серия.

● **МТ-I**

8.30 «Мулоқот». 8.50 Мультфильм. 9.00 Футбол шарҳи. 9.30 «Фидойилар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 14.45 «Рус хор қўшиғи» ижодий устахонаси. 15.35 «Барҳаёт Ленин». Ҳужжатли фильм. 16.05 Д. Шостакович Прелюдия ва скерцо. 16.20 «Шундай ғалаба қиламиз». Фильм-спектакль. 18.55 **В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш ва концерт.** 23.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 23.15 «Самолёт», «Кавказ ва Меркурий». Публицистик фильм.

● **МТ-II**

7.00 «Ишбилармон кишининг тонги».

8.15. УҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ.

12.10 «Пўртана». Фильм-спектакль. 16.25 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. (Томск). 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 «Шарқий Сибирь». Киножурнал. 20.45 Футбол шарҳи. 21.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 23.15 «Репетитор». Бадиий фильм. 00.45 «Телевизион мусиқий абонемент».

• 23, сешанба

● **ЎзТВ-I**

8.15 «Табиат ягона», «Қишлоқдан келган шаҳарликлар». Телефильмлар. 9.35 «Дунёни кўргим келади. 10.00 Инглиз тили. 10.30 «Ёш аёл учун эркак Бадиий фильм. 18.05 Мультфильмлар. 18.25 Болалар телевизион театри. «Бир ялқовнинг ҳийласи». 19.00 «Фанга бағишланган умр». 19.45 «Қўшиқ рақсга уланса». Мусиқий кўрсатув. 20.25 Тижорат хабарлари. 21.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани». 22.20 «Спортлото». 22.25 «Олмос камар». Видеофильм. 1-қисм. 23.30 «Жиноят қидирув инспектори». Бадиий фильм.

● **ЎзТВ-II**

19.05 «Қишлоқда аҳволлар қалай?» 19.50 Мультфильм. 20.00 «Лаҳза». Хабарлар. 20.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳар муаммолари». 21.15 «Кашфиётлар оламида». 21.55 «Жаҳон киноси юлдузлари». Одри Хёпберн. 22.35 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм. 2-серия.

● **МТ I**

8.30 Долзарб репортаж. 8.50 «Шундай ғалаба қиламиз». Фильм-спектакль. 11.45 Болалар соати. 14.45 «Имтиҳон олдидан». Бадиий фильм. 15.50 «Қизиқувчилар олами». 16.05 «Россия тароналари». 16.20 Мультфильм. 16.30 «Болалар мусиқий клуби». 17.15 «Чемпионлар билан биргаликда». 17.30 Сиёсий мулоқотлар. «Вазият». «Иш ташлайдиган вақтми?» 18.00 ТСН. 18.15 Ишчан чопар. 18.30 Мультфильм. 18.50 «Кинопанорама». 21.15 «ВИД». таништиради. «Мўъжизалар майдони». 22.00 С. С. Прокофьев туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган тантанали кеча. 24.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● **МТ II**

8. 15 Уқув кўрсатувлари.

12.05 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 13.25 «Планета». Халқаро программа. 14.25 «Тонг юлдузи». 15.30 Ритмик гимнастика. 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 Москва Давлат филармонияси яккахонлар ансамблининг концерти. 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 00.20 «Театр мавсуми». Бадиий фильм.

• 24, чоршанба

● **ЎзТВ I**

8.15 «Ёшлар — жамиятимиз келажаги». Кинопрограмма. 9.00 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим». 9.50 Тўра Сулаймон. «Сайёралар нотинч...». 10.15 «Ой бориб, омон қайт». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильмлар. 18.35 Шеърият дафтаридан. 19.00 «Яхшидан боғ қолади». 19.50 «Ўзбек атамашунослик муаммолари». 21.15 «Ёшлик оқшоми». Ёшларнинг халқаро бирдамлик кунига бағишланади. 22.20 Деҳқонларнинг долзарб вазифалари. 22.35 «Олмос камар». Видеофильм, 2-қисм.

● **ЎзТВ II**

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.20 Гитара тароналари. 21.15 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳризоданинг саволлари». 22.15 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм. 3-серия.

● **МТ I**

8.30 Ишчан чопар. 8.50 Мультфильмлар. 9.15 «Чемпионлар билан биргаликда». 9.30 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 1-серия. 10.45 «Болалар мусиқий клуби». 14.45 «Қумликдаги икки киши». Бадиий фильм. 15.50 «Қизиқувчилар олами». 16.05 «Мусиқий хазина». 16.40 «Биринчи номерли цех». Телефильм. 17.00 Болалар соати. 18.00 ТСН. 18.15 «XXI аср — халқаро оилавий туризмнинг юз йиллиги». 19.15 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм, 1-серия. 21.15 «Қалбим, отлан...» Телефильм. 21.15 «Тамбов хазинабони». Фильм-концерт. 22.40 «Телескоп». 23.40 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. Ярим финал.

● **МТ II**

8.15 Уқув кўрсатувлари.

12.05 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 16.15 «Хулқ-атвор». Аҳлоқ этикаси. 17.00 «Арафада». Экологик муаммолар ҳақида. 18.20 Коллаж. 18.25 Россиянинг парламент хабарномаси. 18.40 Кичик триптих. 19.45 «С. Есенин хотирасига поэма». 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

• 25, пайшанба

● **ЎзТВ I**

8.15 Ҳужжатли фильмлар экрани. 9.15 Сув полоси бўйича СССР чемпионати. 9.45 «Автомобилдан сақланинг». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.15 Алифбо сабоқлари. 18.50 «Фан» телеойномаси. 19.50 Самарқанд вилояти Ургут шаҳар «Баржуш» ансамблининг концерти. 21.15 «Ижод саҳифалари». Шоислом Шомуҳаммедов 22.20 «Олмос камар». Видеофильм, 3-қисм. 23.20 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бахтингдан кўр». 1-кўрсатув.

● **ЎзТВ II**

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда». 21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми. 22.15 «Одерда баҳор». Бадиий фильм.

● **МТ I**

8.30 ИИВ маълумотларига кўра... 8.50 Мультфильмлар. 9.25 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 2-серия. 10.40 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 14.45 «Ҳаёт оша кўприк». Бадиий фильм. 1-серия. 16.00 «Қизиқувчилар олами» 16.15 «Поэзия». 16.30 «Ғолиблар. 17.30 «Экранда «01» хизмати». Ёнғиндан эҳтиёт бўлиш ҳақида фильмлар. 18.00 ТСН. 18.15 «.,.16 ёшгача ва ундан катталар». 19.00 «Россия тароналари». «Тўймаада» вокал ансамбли ижро этади. 19.10 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 2-серия. 21.15 «Инсон ва қонун». 22.30 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 22.45 «Қўшиқ ҳақида хотира.

● **МТ II**

8.15 Уқув кўрсатувлари.

12.10 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 1-серия. 13.15 Россиянинг ҳужжатли экрани. 14.30 Мультфильм. 14.40 Ритмик гимнастика. 16.00 «Яширин куч». Телефильм. 17.00 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 В. А. Моцарт. Опералардан рақслар. 20.00 «Вертикаль». Ҳужжатли фильм. 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 Телефильм. 22.45 Концерт. 23.05 «Уман боғи». Телефильм. 23.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати.

• 26, жума

● **ЎзТВ I**

8.15 «Турналар: «Қўриқхона мамлакатнинг виждони». Телефильмлар. 9.15 «Уйғур оиласи». Фильм-концерт. 9.45 «Баҳорги таътил». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.15 «Учқун». 19.00 «Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳаси: фикр ва мулоҳазалар». 19.50 «Бунёдкор». 21.15 «Маърифатнома». 21.55 Тижорат хабарлари. 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.35 Юнус Ражабий номидаги ёш мақом дастаси ижрочилари 1-регионал танлови ғолибларининг концерти.

● **ЎзТВ II**

19.00 «Қизиқарли учрашувлар соати». 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 Эсдалик учун дастхат. 21.15 «Олтин сур». Бадиий фильм.

● **МТ I**

8.30 Болалар учун фильм. «Биз Тишкани қандай изладик». 9.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 10.15 «Инсон ва қонун». 14.45 «Ҳаёт оша кўприк». Бадиий фильм. 2серия. 15.50 «Меҳр-шафқат ороли». Телефильм. 16.10 Мультфильм. 16.20 Ҳужжатли фильм. 17.00 «Мулоқот-анжуман». 17.30 «Сиз яратган боғ». 18.00 ТСН. 18.20 Режиссёр А. Шахмалиева фильмлари. «Афсона». 1 ва 2-сериялар. 21.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Танаффус пайтида — Спорт ҳамма учун. 23.00 «ВИД: таништиради». 01.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● **МТ II**

8.15 Уқув кўрсатувлари.

12.05 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 2-серия. 13.30 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 15.05 Коллаж. 16.10 «Санъат календари». 16.40 Россиянинг парламент хабарномаси. 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 «Чернобиль — кўмак». 21.15 «Қора тоғ». Бадиий фильм. (СССР — Ҳиндистон). 22.45 «Қарашлар». Телефильм. 23.15 Чернобилдаги фожианинг беш йиллигига бағишланган концерт-реквием. Киевдан кўрсатилади.

• 27, шанба

● **ЎзТВ-I**

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Актёрлар ва роллар». Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Лутфулла Саъдуллаев. 10.10 «Бу сирли олам...». 10.50 «Дўстлик риштлари». 11.30 Араб тили. 12.00 «Йўлбарс». Бадиий фильм. 13.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 2x2=5. 15.15 Ўзбекистон Давлат телерадиоси камер оркестрининг концерти. 15.45 Жиззах ноҳияларо ишлаб чиқариш таъминот бирлашмасида. 16.15 «Оққўрғон жилолари». 18.00 Мультфильм. 18.20 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.50 «Истеъдод». Ижодкор ёшлар ҳақида адабий кўрсатув. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 Ботир Зокиров номидаги жумҳурият ёш хонандалари I танлови. Концерт. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 Ботир Зокиров номидаги жумҳурият ёш хонандалари I-танлови.

● **ЎзТВ II**

9.00 **Душанбе кўрсатади.**

● **МТ I**

7.30 ТСН. 7.50 Дунё халқларининг ижоди. 8.20 «Сиз яратган боғ». 8.50 «Муҳофаза ёрлиғи». 9.20 «Бурда моден» таклиф этади. 9.50 «Афғонистонга командировка». Телефильм. 10.30 «Тонг юлдузи». 11.30 «Ўз-ўзингга кўмаклаш». 12.15 «Ёқимли овознинг майин товуши...». 13.00 «Букри тойчоқ». Концерт. 15.45 «Халқаро панорама». 16.35 Мультфильм. 17.15 Сиёсий мулоқотлар. «Ким аслида ким?» 18.45 Қўшиқлар. 19.15 Хитой Марказий телевидениесининг кечаси. 21.15 Хитой Марказий телевидениеси кечасининг давоми. 23.15 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

● **МТ II**

8.15 Мультфильм. 8.35 Рус тили. 9.05 «ТВ Ти-Ви ҳақида». 10.00 Чернобилдаги фожианинг беш йиллигига бағишланган концерт-реквием. Минскдан кўрсатилади. 12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

15.15

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

18.15 «Ҳайвонот оламида». 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Ксения Георгиади куйлайди. 21.15 «И. В. Ильинский. Ҳаёт сабоқлари». Фильм-портрет. 22.15 «Деярли кулгили воқеа». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

• 28, якшанба

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Менга қарата олма от». Бадиий фильм. 9.35 «Қўнғироқли ёлғончи». Йўлдош Охунбобоев номидаги жумҳурият ёш томошабинлар театрининг спектакли. 11.00 «Ўзбекистон спорти». 11.35 «Китоб ва ҳаёт». 12.05 «Шаҳрисабз — ипак шаҳри». Телефильм. 12.35 Концерт. 13.15 «Сени кутамиз, Темур». Бадиий фильм. 14.45 Алифбо сабоқлари. 15.20 «Қишлоқ жамоли». 18.00 Мультфильмлар. 18.25 Болалар учун «Кичкинтой» кўрсатуви. 18.55 «Сиҳат-саломатлик». 19.50 «Истиқбол». 21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув. 22.20 «Деҳқон ва замин». 23.00 «Кино, кино, кино».

● **ЎзТВ II**

9.00 **Душанбе кўрсатади.**

● **МТ I**

7.30 ТСН. 7.45 Ритмик гимнастика. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш программаси. 11.00 «Ҳайвонот оламида». 12.30 «Қишлоқ янгиликлари». 13.30 «Здоровье». 14.00 «Шеърият лаҳзалари. 14.05 «Зверобой»» бадиий фильми таништирилади. 14.45 «Марафон-15». 15.50 Чет эл композиторлари ижросида халқ оҳанглари. 16.50 «Тўсиқ бўйлаб». 17.20 Эстрада концерти. 17.50 «Уолт Дисней таништиради...». 18.40 Оила экрани. Бадиий фильм. 21.15 «Брэйн ринг. «Нима, Қачон, Қаерда?» клубларининг чемпионати. 21.55 «Хронограф». 22.10 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 00.25 Катталар учун мультфильмлар.

● **МТ-II**

8.15 Телефильм. 8.35 Кулги кечаси. 11.25 «Европанинг маданий марказлари». Илмий-оммабоп фильм. «Лиссабон». 12.25 Коллаж.

12.30

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

16.00 Педагогика ҳамма учун. 17.00 «Бувам замонидан бери». ҳужжатли фильм. 17.20 «Планета». Халқаро программа. 18.20 Россиянинг парламент хабарномаси. 18.35 Мультфильм. 18.45 «Алиса». Маданият бўйича халқаро Европа журнали. 19.45 Бадиий гимнастика. 21.15 Телефильм. 21.50 Муаллифлик телевидениеси. 22.35 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 23.20 Муаллифлик телевидениеси. 00.05 Америкача футбол. Жаҳон лигаси биринчилиги.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-66; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5207.

№ 77. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12